

Nedělní rozjímání

liturgické
mezidobí 2021

Impulzy otce
Pavla Ambrose SJ

Slavnost Nejsvětější Trojice

Svátek Trojice je svátek těch, kteří se radují z přebývání v druhých

První svátek, který se slaví po Letnicích, je svátek Nejsvětější Trojice. Tento svátek nahlíží nejen konkrétní událost dějin spásy, ale i celé dějiny spásy. Ty nám odhalují tajemství celku! Co všechno o Bohu ještě nebylo řečeno! Pravda o Bohu je hlášána člověku, celém stvoření i žasnoucímu nebi. Bůh nás zve ke stolu, k přebývání v druhém.

Již Mojžíš potvrzuje, že hlas Boží neslyšel žádný jiný národ. Žádný jiný národ, kterému by chtěl něco sdělit tak důvěrně, si nevybral. Čí hlas zde zní? „Je to Hospodin, Bůh nahoře na nebi jako dole na zemi.“ (Dt 24,39) Ve svém slově předal svému lidu uspořádání vztahů. Jakých vztahů? Tří hlavních: vůči Bohu, mezi sebou navzájem, vůči zemi (času a prostoru). Pro nové uspořádání času a prostoru to vše má sloužit. Bůh vstupuje do dějin, vchází do toku času, a člověk do takto změněného času je po křtu zrozen. Ve jménu Trojice směřuje k dovršení.

Tato přítomnost Boží, která je středem dějin spásy, je přítomnost Boží Trojice, tři osoby v jednom božství. Ta se postupně skryla do zákona, všudypřítomného. Podle Mojžíše je blízkost Boží s tím, kdo uvádí zákon do života. Když se však tato přítomnost Boží omezí na samotnou normu, zákon, příkaz a zákaz pro člověka, velmi brzy se začneme ptát jinak: co je stavem dokonalosti vůči ideálu, který představuje zákon? Zde roste neznatelně, ale o to silněji zóna strachu a zotročení. Vztah, které je přítomen v dějinách a který má utvářet celý život člověka, upadá a chřadne. S takovým stavem lidstva se setkává Kristus, když vstupuje do tohoto světa a nachází člověka v zajetí zákona. Nakonec je podle tohoto zákona odsouzen.

Sv. Pavel mluví o tom, že jsme nedostali Ducha, abychom se báli. Kéž zaslechneme: „Dostali jste však ducha těch, kdo byli přijati za vlastní, a proto můžeme volat: Abba, Otče!“ (Řím 8,15) Pokud je Duch důvěrně přítomen, mění vztah mezi člověkem a Bohem. My v Synu jsme přijali stejného Ducha, stali jsme se dětmi. Kdo se stal dítětem, má život dítěte. Bůh Otec nám dává velmi účinně a reálně samotný život, který on vydechuje, dává, rodí v Synu.

Tento Duch, který z nás činí děti, je stejný, který vzkřísil Ježíše: „Sídlí ve vás Duch toho, který z mrtvých vzkřísil Ježíše.“ (Řím 8,11) Leště lépe: je to Duch Otce, kterého nám dal prostřednictvím Syna. Duch je Duchem života žitého jako darování sebe sama. Kdo dává sám sebe, umírá, ale Duch potvrzuje, že život pro vzkříšení je dáván na způsob velikonočního tajemství. Co je to za způsob? Vždy, když se dává na smrt jako dítě, probouzí ho Otec z mrtvých. Život křesťana se proto odehrává

jako stálá přítomnost křtu: každý den umíráme a každý den vstáváme z mrtvých, jestliže žijeme v přítomnosti Otce, jsme děti, které žijí, jsou naživu, neumírají ani ve smrti nezaniknou. Odehrává se zápas mezi životem, který brání sám sebe, a životem, který se dává Otcí. Je zápolením mého Já spojeného s mojí psychikou a tělem, jež jsou určeny ke smrti. Smrt se utkává s životem. Kde je bitevní pole? Tam, kde se mé Já může ztotožnit s tím, co nám bylo darováno jako dětství Boží. Jsme děti, proto jsme spojeni s Krví a Tělem Krista, který zemřel a vstal z mrtvých. **Rozlišování v životě každého pokřtěného spočívá v rozpoznání života, který žijeme – směřuje ke smrti, nebo k životu? Kdy směřujeme ke smrti? Kdy se nám otevírá život za smrtí?**

Každé ráno je třeba přijmout tuto novost mého Já. Kdo to ve mně přistupuje k mé vlastní individualitě, biologickému a sociálnímu životu? Nejsme ponecháni sami sobě. Dítě Boží ve mně, to vtahuje mé Já do Božího dětství. O nic jiného se v rozlišování nejedná. Vychází z pravdy o jednotě Otce, Syna a Ducha Svatého, tří Božích osob, které mají jednu přirozenost. Tyto Boží osoby vtiskují Boží přirozenosti tři **odlišující otisky**: otcovství, synovství a moc společně sdílené lásky, *koinonia*, která je specifikem, zvláštností Ducha Svatého.

Co je existence Boží ve třech osobách? Jeden přebývá v druhém. Kristu vlastní „Já“ dává uvidět Otce a v tom Syn uskutečňuje sám sebe v plnosti. Otcové hovoří krásně o Trojici: bydlet v druhém, toto je božská existence, kdy každý uskutečňuje sám sebe. Nechává v sobě objevit druhého. Já jsem, protože ty jsi. To je život, na kterém nám dává Bůh podíl! To je to, co se odehrává, když nás Bůh miluje: nechává nás vstoupit do této své existence a dává nám své velké zaslíbení: „Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa!“ (Mt 28,20)

Když jsme ponořeni do křtu, jsme vnořeni do tohoto božského života. Proto Kristus zdůrazňuje, že nový život se začíná životem, který jsme dostali při křtu. Začínáme tímto životem. Bůh přebývá s člověkem a v něm, ale ne na způsob nějakého svatostánku, který si musí člověk zasloužit a postavit si ho svojí morální dokonalostí. Bůh přebývá v člověku životem, kterým přijímá druhého, jako společenství osob. To, co skutečně má hodnotu a cenu, je to, co můžeme nechat vyplout na povrch zevnitř, z Boží strany, co jsme dostali zadarmo, když jsme byli ještě hříšníky. Tento darovaný život je světlem, které ozařuje, které činí nové myšlenky, slova a skutky, dovoluje nový způsob vidění, nový způsob uvažování nad tím, kdo druhý vlastně je, je novým pohledem na náš životní příběh i na dějiny světa. To jsou plody života, který je synergií s Duchem Svatým a který vtiskuje do našeho biologického života stopu, pečeť jednoty, společenství a sdílení. Vtiskuje se do nás, vštěpuje, roubuje prostřednictvím dějin, totiž tím, jak život běží v jednotlivých vrstvách, nezřídka v trýzni, mukách a ranách, které nacházejí vyústění v těle Kristově.

Pro nás přítomnost Boží znamená společenství osob. Ten, kdo mě stvořil, ten, kdo mě vykoupil, ten, kdo mě posvěcuje, mne utváří. A jestliže Bůh přebývá v mém srdci, pak se to projevuje v mém smýšlení s církví, církevnosti, v zakořenění v církvi.

Jen zde se stále učím umění jednoty v mnohosti a kráse jedinečnosti ve společenství. Tento způsob života v církvi mi otevírá přístup k tváři. V tváři jiných vidíme toho, kdo dává sám sebe, aby mohl být s druhými. Ten druhý již nezabírá prostor druhým, protože žije uvnitř druhých. **Svátek Trojice je svátek těch, kteří se radují z přebývání v druhých.** Takový člověk nežádá pro sebe, ale raduje se, když druhé vidí. Neraduje se pouze z jídla, ale z tváře toho, kdo sedí naproti němu u stolu. To je společenství, toto je život Boží, který nám otevírá Duch jako dar Otce, který nás učinil dětmi skrze Syna.

10. neděle v mezidobí

Dary a plody Ducha jsou základní podmínkou, abychom mohli následovat Ježíše

Dnešní evangelní úryvek navazuje v Markově evangeliu na ustanovení Dvanácti. První výsledek před zástupy, které se začínají shromažďovat kolem Ježíše, se týká těch, kteří jsou nazýváni jeho příbuznými a kteří ho považují za někoho, kdo je mimo, „pomátl se na rozum“. Kristova řeč posluchače silně zasáhne a vyvolá odezvu nečistých duchů. Osvobození od zla, které započalo jeho příchodem na svět, vyvolá odpor hluboce nenávistný. Proto je nevybíravě nařčen. Je obviněn ze spojení s Belzebulem (srv. Mk 3,22). Ale rouhání proti Duchu Svatému nebude odpuštěno, říká Ježíš (srv. Mk 3,29). O Letnicích se naplnilo Otcovo zaslíbení a obdrželi dary a plody Ducha Svatého. **Dary a plody Ducha jsou základní podmínkou, abychom mohli následovat Ježíše. Kdo není otevřen tomuto mystickému zázraku, začne uvažovat čistě lidsky.** Z hlediska naplnění našeho života se v něm roztočí kola zmatečnosti. Setrvávat v čistě lidském náhledu, nebo se dokonce opovážlivě odvolávat na temné, neúprosné síly, dnes bychom řekli konspirační teorie, které se stavějí proti Bohu, má dalekosáhlé důsledky. Namísto přijetí darů a plodů Ducha se rozhoří v člověku opak: místo způsobu Ježíšova prožívání lidství, jakým způsobem se ujímá pozemských věcí, se v člověku utvrdí zatvrzelý vzdor. Explicitně řečeno: rouhání proti Duchu Svatému. Co se děje v člověku bez Ducha? Bez Ducha neodpouští, bez darů Ducha se tragicky uzavírá, bez plodů Ducha otročí své omezenosti, zůstává mu v rukou jeho vlastní smrtelná přirozenost. Vzpomeňme na tajemný noční rozhovor s Nikodémem: „Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch.“ (Jan 3,6)

Víme, co znamená vstoupit do jámy lvové? Zde nemůžeme jen tak mlátit prázdnou slámu. Věc je vážná, velice vážná. Je třeba najít odvahu, mít odvahu sám k sobě. Tělesná logika, logika bez darů a plodů Ducha Svatého, uvažuje v rovině příčin a následků, z nutnosti. Kde je nutnost, není svoboda v Pánu. Zde nemůže nikdo z nás překonat sama sebe, ale Duch je svobodný a vidí, že překonává veškerou čistě tělesnou, pozemským zájmům podřízenou logiku. Kristus sám si toho všímá, nemůže něco takového přejít bez povšimnutí. **Nestaví se proti lidskému, ale proti lidskému bez spojení s Bohem skrze Ducha.** Proto se až vyhroceně staví proti tomuto pouze lidskému soudu. Kdo je podle těla, mívá se možnostmi vloženými do našeho lidství. Každý z nás to potřebuje slyšet od Krista samotného: „Vy usuzujete po lidsku [κατὰ τὴν σάρκα = podle těla], já neposuzuji nikoho.“ (Jan 8,15)

Kde je Duch, přestáváme tápat. Osobní přítomnost Ducha brání, překáží, znemožňuje nechat zrodit soud nad člověkem stvořeným podle těla, protože Duch

nás osvobozuje od pout těla a dává nám novou schopnost: překonat podřízenost přirozenosti. „A tak od nynějška nikoho neznáme podle těla. Ačkoli jsme i znali Krista podle těla, nyní ho již takto neznáme. Proto je-li kdo v Kristu, je nové stvoření. Staré věci pominuly, hle, je tu všechno nové.“ (2Kor 5,16–17) Budme ve střehu! Nejde o dualistickou opozici mezi tělem a duchem, nejde o gnostickou reminiscenci, neplodné vzpomínání, ale o zřetelné vyjádření způsobu, jakým člověk žije své vlastní lidství, svou vlastní lidskou přirozenost. Duch Svatý nám dává účast na tomto božském, sjednocení utvářejícím a láskyplném způsobu, díky němuž žijeme své vlastní lidství. Vtiskuje do nás pečeť Božího způsobu života v lásce, v darování sebe sama druhým. To je také cesta života, protože tak je lidská přirozenost zahalená do lásky. Jen takto je člověk vstípen do života, který zůstává. „Láska nikdy nepřestává.“ (1Kor 13,8) Když ignorujeme Ducha, nastupují na toto vyprázdněné místo požadavky vlastní přirozenosti. Ty nás umí zničit, protože v sobě postrádáme sílu, která by se postavila proti síle našeho sobectví, proti naší pudovosti. Není zde Kristus, který by nás převedl branou smrti. Našimi silami smrt nepřekonáme. To může získat jen síla od Pána, který dává život a vlévá do našich srdcí lásku Boha Otce. „Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha Svatého, který nám byl dán.“ (Řím 5,5) „Žijete-li totiž tak, jak chce tělo, musíte umřít; jestliže však s pomocí Ducha ničíte záludnosti těla, budete žít.“ (Řím 8,13)

V dnešním úryvku totiž Kristus nejen ukazuje nový princip jednoty, ale ve svém lidství zviditelňuje jeho plné uskutečnění: „Kdo je má matka a moji příbuzní?“ (Mk 3,33) Dobře víme, jak zásadní ve starozákonní tradici bylo pouto krve, ale Kristus jasně prohlašuje, že toto pouto, příbuzenský svazek, je nedostatečné, protože je to spojení, které člověku neumožňuje překonat jeho tragický osud, tedy smrt. Prvním příkladem osvobození se z otroctví sobě samému je Abrahám: do jeho lidské zkušenosti vstupuje vztah, pozvání, prostor důvěry a důvěrnosti, zosobnění lásky: „Vyjdi ze své země, ze svého příbuzenstva a ze svého otcovského domu do země, kterou ti ukážu.“ (Gn 12,1) Život podle Ducha bude tedy uskutečněním člověka jako tajemství osoby podle podoby Boží, života božských osob, toho, co tvoří společenství. Církev je místem a výrazem tohoto uskutečňování člověka jako společenství osob.

Abrahám musel ujít dlouhou cestu, aby pochopil, že otcovství, po kterém tolik toužil, je povolán prožívat na **radikálně nové úrovni**. Otcovství nejen podle přirozenosti. Otcovství podle Ducha, na způsob Boží. Krása této pasáže spočívá v tom, že otcovství podle Ducha neodstraňuje otcovství podle přirozenosti, ale integruje naši lidskou přirozenost a osvobozuje ji z otroctví nutnosti. Je to svoboda, která je viditelnou známkou a svědectvím o životě člověka podle Ducha. Svobodu lze nalézt a objevit pouze v lásce, protože je jejím konstitutivním rozměrem. Spojení osob a uskutečnění člověka se děje v lásce Boha Otce. Zlo světa, ba ani kníže tohoto světa nad námi nemůže mít žádnou moc, necháme-li se vést Duchem, který nás, každého z nás, vždy znovu, osobně a neopakovatelně vštěpuje do Syna, v němž se Otcova vůle neuskutečňuje v poslušnosti podle lidské logiky, ale v lásce.

„Už s vámi nebudu mnoho mluvit, protože přichází vládce tohoto světa. Proti mně však nezmůže nic. Ale ať svět pozná, že miluji Otce a jednám, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme odtud!“ (Jan 14,30–31) Ježíš s námi vede tento zápas se zlým, kdykoli se objeví v blízkosti našeho srdce nebo klepe a chce vstoupit do našeho životního příběhu. Kristovo vítězství je jisté, navíc dává našemu srdci pečeť nezměrné něhy Otcovy starosti o každého z nás.

Slavnost Božského Srdce Páně

Láska jako vášnivé zaujetí Boha pro člověka

Z jakého zorného úhlu se díváme na svůj život? Necháváme se Bohem překvapit? Ježíšovo Božské Srdce je plné překvapení. Kdo žije s Bohem, nechává do sebe vstupovat Kristovo přicházení, zmrtvýchvstání.

Co k nám přichází? Síla proměňující naše tělesné smysly ve smysly duchovní. Objevujeme znamení. Podívejme se jen na všem známý Ježíšův monogram IHS s paprčitou svatozáří a třemi hřeby. Svátý Ignác z Loyoly tento znak převzal. Stal se základem pečeti, kterou užíval. Vše mu bylo prozářeno jménem Ježíš. I tehdy, když dával na něco razítko. To vidíme i v životě světců: největší zář je vždy určena člověku jako známka prostupujícího zmrtvýchvstání.

Ze života svatého Šarbela Machlúfa je znám příběh, který se udál po jeho smrti. U vrat kláštera zazvonil muž. Chtěl mluvit s představeným. Proč? Chtěl poděkovat. Přišel kvůli nepohodě v jinou hodinu, než bylo domluveno. Klášter už byl pro veřejnost neprodyšně zavřen. Tiše zaklepal, nevěřil však, že mu bude otevřeno. Zvyk je zvyk. Najednou se otevřela dvířka a zjevila se zde krásná postava mnicha. „A, přišel jste pokřtít chlapce. Pojďte.“ Pokřtil jej a odešel s pěkným slovem a malým dárkem. „Otče, ten mnich byl tak laskavý. Málo jsem mu poděkoval. Všichni mi to doma vyčítali. Tak to jdu napravit.“ Igumen se podívil: svolal mnichy, aby se dotázal, kdo to včera křtil. Nikdo o tom nevěděl. Pojali podezření, že je za tím nějaký podvod. Nenechal se tak odbýt. „Mám i křestní list!“ Když jej ukázal, všichni žasli: byl na něm dobře známý podpis Šarbela Machlúfa. Ten však zemřel před více než osmdesáti lety. Viděli, že se stal zázrak. Bůh promluvil.

Boží slovo ustavičně poukazuje na životní styl, který je důsledkem společenství se Zmrtvýchvstalým. Jeho součástí, jak ohlašuje dnešní evangelium, je Ježíšův odkaz: „Jeden z vojáků mu kopím probodl bok a hned vyšla krev a voda.“ (Jan 19,35) Když se díval na tento okamžik voják, neviděl nic jiného než dobře vykonanou popravu. Když se na stejnou událost díval apoštol Jan, vidět v ní tajemný plán Otce, který chtěl učinit z Krista srdce světa.

O dnešní slavnosti Nejsvětějšího Srdce Ježíšova nás církev zve k rozjímání o tomto tajemství, tajemství Božího Srdce, které má soucit a veškerou svou lásku věnuje lidstvu. Přetajemnou lásku, která je nám v textech Nového zákona zjevena jako nesouměřitelně vášnivé zaujetí Boha pro člověka.

Jak se projevuje tato láska dnes? Svatý farář arský říká: „Kněz pokračuje v díle vykoupení na zemi... Kdyby člověk dobře pochopil, čím je kněz na zemi, nezemřel by hrůzou, ale láskou... Kněžství je láska Ježíšova Srdce.“ Kněží byli vysvěceni, aby pokorně a spolehlivě sloužili všeobecnému kněžství věřících. Co je to všeobecné kněžství? Je to účast na jediném kněžství Kristově. Kněz zprostředkovává: to, co přichází od Boha, dává lidem, a to, co lidé prožívají, dává Bohu. **Dávání Božího člověku a lidského Bohu je možné jen v osobě Krista, protože jinak je božské a lidské nespojitelné. A to je možné jen proto, že jeho Srdce je plné lásky.**

Především je důležité uvědomit si, že Kristova láska není povrchní cit, nýbrž základní postoj srdce projevující se životem. Je vůlí, odhodlaností, rozhodnutím, činem, vždy osobní událostí. Osobní znamená něžné a pevné. Můžeme ji neopětovat? To by nebylo lidské! Jak? Láska se uskutečňuje postoji a skutky v každodenním životě, jinak zůstane jen něčím iluzorním. Budou to slova, slova, slova, což není láska.

Jak si počínat, aby tato láska, kterou nám dává vzkříšený Pán, mohla být sdílena s druhými? Ježíš vícekrát ukázal, kdo je oním druhým, kterému je třeba projevovat lásku nikoli slovy, nýbrž skutky. Je to ten, koho potkám na cestě a který mne oslovuje svou tváří a životním osudem. Je to ten, který mne svojí přítomností přiměje vyjít z mých zájmů a mých jistot; je to ten, který čeká na moji ochotu naslouchat a jít kousek s ním. Ochotu mám mít vůči každému bratři či sestře, ať už jde o kohokoli a v jakékoli situaci, počínaje těmi, kdo jsou mi nejbližší v rodině, komunitě, v práci, ve škole... Pokud zůstanu s Ježíšem takto spojen, může jeho láska dosáhnout k druhému a přitáhnout jej k sobě, k přátelstvím s ním.

Láska vůči druhým však nemůže být vyhrazována výjimečným momentům, ale má být stálou konstantou naší existence. Proto jsme povoláni např. pečovat s láskou o staré lidi jako o drahocenný poklad, i když to přináší ekonomické problémy či nepohodlí, ale máme o ně pečovat. Proto máme nemocným, byť v terminálním stadiu, poskytovat veškerou možnou pomoc. Proto máme počaté děti vždycky přijímat; proto je třeba život vůbec od početí do přirozeného skonu vždycky chránit a milovat. Toto je láska. Ujímat se života do krajnosti.

Jsme milováni Bohem v Ježíši Kristu, který nás žádá, abychom se milovali navzájem, jako on miluje nás. Nedokážeme to však, pokud v sobě nebudeme mít jeho Srdce. Nebude v nás neustálá ozvěna jeho Srdce. **Eucharistie, k jejíž účasti jsme povoláni každou nedělí, ba i každý den, má za cíl utvářet v nás Kristovo Srdce, abychom se jeho velkodušnými postoji řídili v celém svém životě.**

Při proměňování nám Ježíš vždy říká, že velmi, velmi touží být stále s námi (s každým člověkem), jen láska ho žene do naší přítomnosti! A co víc: Ježíš

nás ujišťuje, že touží jednat v tomto světě skrze naše stále proměňované srdce. Když se budeme dívat letos na první svaté přijímání dětí, můžeme zahlédnout onu vznešenost darovanou člověku. Je to kněžská vznešenost každého křesťana, která se stává dospělou a zralou, září-li jeho srdce i druhým. K této službě druhým je možné přistoupit, vychází-li vše z kvality naší úcty k Božskému Srdci. Ta má pět základních bodů: 1. je nehlučná a probouzí důvěrnost; 2. podněcuje náš přirozený osobní růst se smyslem pro autentické podněty; 3. prohlubuje schopnost korektury a raduje se z podnětů od druhých; 4. zoceluje trpělivost s těmi, kteří dozrávají a jsou na cestě; 5. vyvolává nadšení sdílet ji s ostatními, proto má misijní ráz. Jak uctít Nejsvětější Srdce Ježíšovo? A z čeho poznám, že roste? Můžeme zmínit dvě kritéria: statečnost se ke Kristu eucharistickému přihlásit a přijmout požadavek růstu vnitřní znalosti, kterou s eucharistií prožíváme.

11. neděle v mezidobí

To, co je vevnitř, se nakonec projeví navenek

Máme před sebou oddíl o podobenstvích: Boží království je podobné tomu a tomu. Otevírá jej scéna rozsévače: krásná a útěšná scéna. Země je představena jako to, co je otevřené a přijímá. Přijímat život, dětství, slovo, to proměňuje naše lidství v lidství Syna Božího, to je božské lidství.

Vzkříšení, společný život – to stojí na začátku našeho života, to není cíl, který máme dosáhnout. To je základní známka Božího království mezi námi. Učíme se žít správně naše lidství, protože zůstane ve věčné lásce jako prosba o seslání Ducha Svatého, abychom se ponořili do Syna a zjevili sebe jako jeho Tělo.

Boží království je manifestací Kristova života v nás. Objasňují nám to dva příklady: zrnko obilí a hořčičné zrnko. Je třeba zasévat, aniž víme přesně, jak přesně roste. „Ať spí, nebo je vzhůru, ve dne i v noci semeno klíčí a roste, on ani neví jak.“ (Mk 4,17) Život, který je v semínku, začne zářit navenek. To, co je vevnitř, se nakonec projeví navenek. Projde jednotlivými fázemi, až dozraje a začnou žně. Řecký text hovoří o tom, že život roste automaticky (αὐτομάτη), stejně jako když byl Petr ve vězení a samy se před ním otevřely železné brány, když unikl popravě (srv. Sk 12,10). Zrno má v sobě neomylný kód, který ho dovede až k plnému klasu.

Hořčičné zrníčko je jedno z nejmenších. Ale je v něm skryta velká rostlina. Není z něho strom, ale přesto v něm mohou hnízdit práci. To neviditelné v nás má velké možnosti. Netušené. Žně jsou přirovnáním soudu, tedy brány k přechodu, *eschaton*, plnost Božího království. V dějinách nacházíme rytmus, který se stává rytmem dějin, je to rytmus slova. Máme synchronizovat, sladovat svůj růst se slovem. Přizpůsobit se Božímu slovu, to je program života. Nemáme propadat netrpělivosti. Naše těkavá touha do všeho zasahovat, vše vylepšit, u všeho být a za všechno ručit je jen naší snahou nevšímat si rytmu slova, jímž nás Bůh hledá v dějinách. Je Istí, kterou neprohlédneme. Je pro nás připravena větévka na vrcholu. Nemáme příliš vyhlížet veliké věci. Ale všímat si toho, jak zraje náš život.

Není křesťanství spíše unavené? Udělalo nesmírné množství užitečné, civilizační práce. Můžeme říci, že jsou veliké. Křesťanství je dnes propracovaná instituce. Celosvětová, s vynikajícími lidmi. Nositelka Božích tajemství. Ale věnujeme malou pozornost známkám životodárného růstu. Máme důvěřovat tomu, co je před lidskými zraky skryté. Nemáme se nechat zcela zahubit úvahami nad naší úspěšností. Spíše se zadívejme na skrytou sílu, která je skryta v pupenu. A církev je klíčící pupenec.

Co vlastně zaséváme my? Názory, zkušenosti, přesvědčení, zvyklosti atd., ale má pole, na které sejeme, připravenou vláhu? Co zaséváme, se v nás musí nejdříve zrodit. A to jsou dary Ducha, které v nás tvoří Boží moudrost. Budeme-li zasévat ze svého, zasejeme jen smrt. **Jaké ve mně musím být ticho, aby se slovo stalo Božím?**

12. neděle v mezidobí

Církev je cesta po moři k přístavu spásy

Obraz loděk, které jely s Ježíšem na moře, znamená více, než se na první pohled zdá. Doslova text říká: „Byly s ním také jiné lodě.“ Podobně, když Ježíš povolal svých Dvanáct, nejdříve aby „byli s ním“ (DC, č. 275), a až následně je „posílal hlásat evangelium a aby měli pravomoc vyhánět démony“. (Mk 3,14–15) **Být s ním je podoba toho, co tvoří jádro křesťanské existence.** Zahrnuje tři skutečnosti: fyzickou přítomnost, přináležitost ke společenství a důvěrnost nitra. Tehdy přestaneme chodit od něčeho k něčemu. Apoštolové mají za sebou celý den a před sebou nejistý večer a noc. Jdou do míst, která i později budou navštěvovat, celkem šestkrát (srv. Mk 5,1.20; 6,45–53; 6,32.45; 8,10.13). Bylo to místo plné aktuálního napětí, protože celá oblast přešla do politické sféry Sýrie, kdežto po určitou dobu byla součástí království krále Heroda.

Beda Ctihodný v celé scéně utišení bouře na moři vidí obraz: rozbouřené moře představuje vířící temnotu tohoto světa. Lodka, na kterou vstupuje Ježíš, je strom jeho umučení, který pomáhá slabým přejít přes vlny moře do nebeské vlasti, na pevnou zem. Další lodky, které je doprovázely, jsou symboly těch, kteří ještě nebyli podrobeni zkoušce pokušení. Zároveň mohou představovat ty, kteří byli ve jménu Kristově pokoušeni, ale zvítězili, a proto jim Bůh dal do rukou správné kormidlo a dobrý vítr do plachet. (*In Marci evangelium expositio*, 2,4,35–36) Origenes vysvětluje, že Pán moře (dějin) zkouší víru svých učedníků. Všichni, kteří s Pánem přecházejí vlnobití tohoto světa na lodi církve, jsou zkoušeni. Pán spí a očekává jejich trpělivost, pokání a obrácení. Proto se k němu musí přiblížit nepřetržitou modlitbou. (*Com. Matth.* 3,3) A do třetice Augustin přirovnává bouři k hněvu, nadávkám a pomstě, které nechávají srdce nepokojné a rozrušené. Mnohokrát, když se člověk těší ze zla spáchaného druhým, ztroskotává. Kristus však v jeho srdci spí. On sice na Krista zapomíná, ale Kristus na něj nikdy nezapomíná. Stačí jej probudit, rozpomenout se na něho. Když přichází pokušení jako vítr, člověk je znejistěn, rozruší se. Tehdy je třeba vzývat Krista, aby hovořil k našemu srdci a utišil plny pokušení. (*Sermones*, 63,2–3)

Podobně „Hospodin odpověděl Jobovi z (hlubin) bouře.“ (Job 38,1) Taková bouře může snadno nastat, když se dnes zeptáme my, „kteří jsme naživu“, abychom „nežili už sobě, ale pro toho, který za ně umřel“. (2Kor 5,14) To nutně vyvolá bouři zvláště tehdy, když se spojují v jeden celek vítr, bouřka a voda. Destruktivní mocnosti našich frustrací, fantazií nebo hněvu leží většinou na dnu oceánu našeho nevědomí. Když se vynoří, je dobré udělat tři kroky: všimnout si jich, pojmenovat je a nenechat je znovu klesnou nazpátek, aniž bychom se jim postavili silou Ducha.

Prosím o odvahu, ale mohu také požádat o pomoc zkušenějšího a moudřejšího. Po takové zkušenosti je vhodné si položit tři prosté otázky: 1. Když čtu a poslouchám tento příběh, co nového mi říká do mé situace? 2. Před jakou výzvu mne klade? 3. Na co se potřebuji více podívat, z větší blízkosti či z jiného zorného úhlu?

Církev je duchovními učiteli nahlížena jako velká loď, jíž je svěřena péče o naši věčnou spásu. Církev je cesta po moři k přístavu spásy (*portus salutis*). V životě církve jako lodi se odehrávají dvě věci zároveň: v ní se tvoří nebezpečná, a současně nádherná pouť. Plná ohrožení, neboť ještě nedorazila do konečného přístavu, a nádherná, neboť představuje jediné místo vrozené jistoty uprostřed zlého moře. Zmíněná loď církve je utvořena ze dřeva, ze dřeva Kříže, přičemž záruku její zdárné cesty domů představuje stěžeň, s nímž šikmé ráhno tvoří kříž: je ráhnem, skutečnou anténou ve vlastní slova smyslu (*antenna Crucis*).

Když Bůh dá a budeme trávit léto u moře, můžeme si vzít s sebou následující: Křesťan propluje zlým mořem světa jen tehdy, pokud sám sebe připevní ke stožáru své lodi, pokud obejmě Kříž Páně, který ční uprostřed církve. Zárukou šťastného zakotvení není neplodné, narcisticky zaměřené zření druhého břehu věčnosti, které se za mystiku jen vydává a v konečném sledu událostí jí pohrdá. Nese se výš, než narostlo. Naopak, pokorné, jakkoli slabýma očima víry nezřetelně vidící, avšak o to pevnější objetí stěžně otevírá ujištění o tom, že ten, kdo nás drží (nezapomeňme: koho se držíme), je ten, kdo k nám přichází ve slávě. Bez této mystiky bouře života neproplujeme. Přestaňme se bát o svou kůži. A nechme zaznít možná v této loďce ještě jednu Ježíšovu nepřehlédnutelnou, neopominutelnou vroucí prosbu: „Zajeď na hlubinu“ (Lk 5,4)

13. neděle v mezidobí

Propojení uzdravení duchovního a tělesného

Ježíš se vrátil. Přichází. Zapamatujme si toto slovo, které je poselstvím dnešního evangelia. Marek nám již od 2. kapitoly, od epizody s ochrnutým, kterého spustili ke Kristu dírou ve střeše, pomáhá vidět hlubší propojení: uzdravení je z mnoha důvodů lidsky i duchovně důležité. Péče o zdraví je chráněna pátým Božím přikázáním. Přesto hlavní otázkou není uzdravení fyzické, ale spása člověka. Otázkou není smrt, ale to, co smrt působí: hřích. Je třeba začít od kořene, totiž od Božího odpuštění a nového naroubování se na Krista, nové jednoty lásky s Kristem. Jestli je to vše doprovázeno uzdravením těla? Je to významná okolnost, ale pro život s Kristem podle Marka není absolutně nutné. Uzdravení je školou: dává vhled do přechodu od hříchu ke smrti a od (ne-)uzdravení ke spáse. Běžně nás životní zkušenost učí, že je nám odpouštěno, jsme opět napojeni na Boha, ale zůstáváme nemocní. V příběhu o ochrnutém vidíme propojení uzdravení duchovního a tělesného. V následujících kapitolách budeme uváděni do prohlubujícího nazírání na tajemství: jak tato hra smrti vstupuje i do oblasti náboženství, jeho vnější podoby, struktury, která může vyloučit všechny kvůli své sebestředné nábožnosti, a také skutečně znemožňuje mnohým, kdo jsou poznamenáni hříchem a smrtí, najít kvůli svým zraněním spásu. Může to dojít až tak daleko, že zatrpkllost sebestřednosti končí odsouzením Krista samého, jeho znevážením, zapřením, odsouzením i obnoveným ukřižováním v srdci člověka. Ale k čemu je náboženství, jestliže neslouží životu?

V dnešním úryvku se vrací Kristus do „své“ země ze země pohanů. V cizině započal své dílo osvobozování člověka od démonů. Tento jeho návrat je poznamenán zjevením nové skutečnosti tvořící bázi, výživnou třešť a životodárné podhoubí nového života, totiž skutečnosti víry. Víra je skutečnost, událost, vztah a čin v jednom, slovem vyznání a osobní rozvahou. To vše je ve víře založeno v setkání s Kristem. Plně se rozvíjí pouze ve vztahu naprostého přilnutí k zmrtvýchvstalému Kristu, který k nám stále přichází. Je to důvěrnost a rozvažování s osobou, která je přítomná, konkrétní, inspirující, chápající, doprovázející i předcházející vše, čím žijeme. V Ježíši z Nazareta poznáváme v procesu stálého obrácení pravého člověka a Boha: pro nás, s námi a v nás. Je to vztah, co tvoří lidskou existenci, a proto zachraňuje celý život v celé jeho úplnosti. Život Boží v nás není alternativní způsob života, ale je životem, který přijímá a osvojuje si jiný život, a tím ho zachraňuje, že nechává Boží přítomnost v sobě pracovat. Nemůžeme se vyhnout smrti, ale ve spojení s Kristem se smrt stává přechodem. Nejen my kráčíme Kristu vstříc, ale on kráčí, spěchá, naléhavě pospíchá k nám.

Všimněme si symboliky čísel. Je zajímavé, že ve všech odpovědích se vrací číslo dvanáct. Žena trpěla svojí nemocí dvanáct let, dívka má rovněž dvanáct let. Je dvanáct izraelských kmenů, to znamená plnost, celý Izrael. Dívka je oslovena jako děvče, žena po uzdravení je nazvána dcerou. Obě jsou uzdraveny. Tento obraz Izraele hovoří o tom, že skutečně mluvíme o dceři síónské, která je postižena smrtelným hříchem (srv. Jer 14,17). Žádný lékař ji nemohl uzdravit, ba co více, kvůli lékařům trpěla více: nemohla se po jejich zásazích ani narovnat. I dnes nezřídka řešíme dilema, zda léčba není těžší zásah do života než samotná nemoc. Je to obraz židovského národa, obraz smlouvy, která došla až tak daleko, že ukazuje v plné nahotě náboženskou sklerózu, která již nemá schopnost dávat život. Když představený synagogy ztrácí dceru, tím je ještě viditelněji posílen obraz Izraele, který již nemůže být zachráněn svými náboženskými vůdci. Představují neplodné náboženství, nepřinášejí život, ale smrt. Stačí si jen připomenout patnáctou kapitolu Levitiků, která se týkala žen. Kdo se dotkl ženy při jejím krvácení, stal se nečistým. Pes by si od ní kůrku nevzal. Ale nejen ženy, také toho, čeho se žena dotkla. Náboženství a víra již nemohly žít společně, svázány takovými zábranami. Žena svým gestem riskovala (podobně jako Kristus) smrt. Jakoby si chtěla ukrást uzdravení! Chtěla si vzít v tichosti to, o co neměla odvahu prosit. Bůh tuto touhu získat krádeží proměnil. Žena se Krista dotkla, i když neměla. Husarský kousek. Stejně tak se Kristus neměl dotknout mrtvého děvčátka. Udělal něco, co náboženské předpisy zakazovaly. Kristus musel spáchat „přečin“, prohřešek vůči tomu, co náboženství předpisovalo.

Když na prvním místě není nový život s Kristem, život Těla Kristova, jímž jsme se stali, začíná období postupného pronikání sklerózy: vítězí nikoli život, ale „skleróza“ čili formalismus všeho druhu. Již zde nepulzuje život. Ztratil se, zbyla pouhá skořápka.

Ježíš ženě říká: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji a buď zdráva, zbavena svého neduhu!“ (Mk 5,34) Její víra byla přítomná v tom, co prožívala: „Jestli se dotknu třeba jen jeho šatů, budu uzdravena.“ (Mk 5,28) Tato úvaha ženu zachránila. Je to úvaha, který se rodí ve správném posouzení věcí, protože je úvahou, která vychází ze vztahu důvěry a absolutního svěření se. Tato důvěra, toto přilnutí, tato láska ke Kristu jako Spasiteli v každém z nás rodí myšlenku jako darované vnuknutí, inspiraci, úvahu, rozvažování, modlitbu, která nejprve rozlišuje a poté ztotožňuje s Kristem. A proto neodešla s prázdnou.

Víru můžeme vidět i ve způsobu uvažování a jednání: **Ježíš totiž viděl jejich víru, která je dovedla k nevídané věci:** začali dělat ve střeše díru, aby skrze otvor spustili lůžko s ochrnutým (srv. Mk 2,5). Je vyumělkované, ba i falešné se domnívat, že se to může dít obráceně. Lépe řečeno: Je omylem nebo iluzí být přesvědčen, že správné věci, které dělám, přesné uvažování, kterého jsem schopen, moje představa, podle které se vše bude dít, že toto vše povede k setkání s Kristem. V čem je tento náhled, model uvažování pomýlený? V čem spočívá můj omyl či iluze? V jedné podstatné věci: V tomto mém pohledu je Bůh zbaven svobody, která

se projevuje v čase, který zraje a dozrává jinak. Moje myšlení není na téže rovině, v níž se dějí věci podle Boží moudrosti. Představenému synagogy řekl: „Neboj se, jen věř!“ (Mk 5,26) Stačí, když se svěříš, necháš obejmout. Když bude v tomto pokračovat, může dojít k tomu, k čemu došel předtím (světe, div se) i pohan: kleknout si, a tím vyhnat zlého ducha.

Když člověk vyznává svoji nedostatečnost, otevírá se víře. Co působí víra? Staví mimo logiku náboženství, v kterém je spočítáno přesně, čím se Bohu líbíme, a čím ne. „Zhoubná“ logika náboženství bez víry a důvěry totiž vede nezřídka k tomu, že se člověk mylně domnívá, že je zachráněn svými vlastními dobrými skutky. Nerozeznává ve svém dobrém konání Boží vítězství. Evangelium otevírá jinou perspektivu: spásný vztah, který zachraňuje i tělo. Zachraňuje i náboženství, které si vytváříme mocenskou profesionalitou. V něm totiž mohu vládnout. V něm mohu počítat své zisky: peníz, slávu a uznání světa. Nakonec mne pohřbí a pohřbí i ty, kteří jsou kolem mne. Konce jsou smutné. Omyl Mojžíšova zákona, mýlka každého náboženského přesvědčení bez víry spočívá v tom, že může přinášet uzdravení. **Struktury potřebují uzdravení od Krista, aby přinášely duchovní ovoce.** Pokračuje zázračně ve třech apoštolech, kterým dal tento zázrak nahlédnout: trojice – Petr, Jakub a Jan. Tyto plody žijí i dnes v církvi v ovoci uzdravení: v trojici – apoštolát, mučednictví a čistota srdce. I v tam skromném gestu, které spojuje diskrétnost Božích věcí s nabídkou nasycení. Mohli bychom říci: **dejte Božímu lidu více najíst z Božích tajemství.** Pak Kristus nepřestává přicházet mezi nás.

14. neděle v mezidobí

Nový život se uskutečňuje v obyčejném životě

Ježíš se vrací do Nazareta, slovy Markovými do svého domova nebo také do své vlasti. Ti, kdo ho následují, šli za ním, nyní ho mohou doprovázet, být s ním. Nazaret se stává místem všech národů. Ježíš vchází do synagogy, aby učil jako obvykle. Jen Lukáš nám dává podrobněji poznat, co zde učil. Ježíšovo učení se lidí silně dotýká: poprvé vyhnal zlého ducha z posedlého, který byl v synagoze. Dobře věděli, co Kristus navíc udělal mezi pohany a jak uzdravil dceru Jairovu. Opustíme na chvíli toto krásné místo setkání, podívejme se na reakci.

Svémi krajany je odmítnut. Výčitky. Odmítají přijmout Mesiáše, kterého posílá Otec. Chtěli by raději vůdce. Ježíš se diví (θαυμάζω), spíše bychom mohli říci, že je zraněn, že je šokován. Nemají však schopnost jej poznat. Co je rozčiluje? Kristus ukazuje, že se na něm naplnila proroctví a Boží zaslíbení. Ale také očekávání lidí. To se především zákoníkům a farizeům, náboženským profesionálům nelíbí. Ježíšův příchod se jim zdá příliš obyčejný.

Evangelium však neustále opakuje: **víra, nový život, se uskutečňuje v obyčejném životě. Víra všední život proměňuje.** Nelibuje si ve velkých gestech, i když by to chtěli jeho rodáci vidět. Ježíš však staví své království ne na příbuzenství krve, ale na příbuzenství, které spojuje ty, kdo konají vůli nebeského Otce (srv. KKC 500). Nemohou přijmout, že přišel jako člověk, který je dítětem Otce. Takto ho nečekali. Proto ho chtějí připravit o důvěru. Copak to není ten tesař, syn Mariin? Nemluví o Josefovi, protože jeho otcem je Otec nebeský. Nemohou ho poznat, protože nemají v sobě Ducha. A to je velká pravda křesťanského života. Lidské bez božského není křesťanské. Bez Ducha není modlitba možná (srv. KKC 2610).

Vidíme opakující se střet: náboženští profesionálové, kteří zpracovávají davy, na jedné straně, na straně druhé Ježíš a jeho volání do Božího království. Čím se liší? Evangelium trvá na tom, že víra, přijetí nového života, se uskutečňuje v každodenním životě, daleko od nábožensky lidské dynamiky, která se opírá o sílu a moc. Víra proměňuje všední den ve svátek, v naplnění náboženství hledá mimořádné věci, které dávají důvod k našemu úsilí. Ježíš dobře ví, co jej čeká: „Nikde prorok neznamena tak málo jako ve své vlasti, u svých příbuzných a ve své rodině.“ (Mk 6,4) Přesto přichází, i když ví, že „do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali“. (Jan 1,11) Nedostatek víry je příčinou toho, že ani krásné lidské předpoklady, jako je společné prožívání přináležitosti k domovu, ještě nepřinášejí zázrak obrácení.

Jeho vlastní jsou mu určitě nejbližší. Je to jeho vesnice, jsou to jeho lidé. Nechápu však, že mezi lidmi nastoluje nový řád, který už nebude založen na krvi rodičů, ale

bude příbuzenstvím z jeho krve (Mikuláš Kabasila). Bude to synovství, které naplní Otcovu vůli nového principu jednoty lidstva: „Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“ (Mk 3,35) V tomto odmítnutí je však ještě něco víc, týká se samotného lidství: přichází jako člověk, jako Boží Syn, a není přijat právě proto, že přišel jako člověk, člověk jako my, zatímco čekali a chtěli něco zvláštního.

Kristus se diví: „Věřte mi, že já jsem v Otci a Otec ve mně. Když nevěříte, věřte aspoň pro ty skutky.“ (Jan 14,11) Ale žádné dílo není s to tuto náboženskou sklerózu narušit, rozbít. Člověk, který nechce přijmout spásu, se podobá mrtvé skále. K novému narození shůry je třeba se narodit z Ducha Svatého. Je třeba mít život Ducha, abychom pochopili Ducha. Život pozemský nám život Ducha nevysvětlí. **Život Ducha je nesen inteligencí vztahů, totiž bystrost, kterou člověku dává vztah.** A proto je křesťan člověkem putování – jde a hledá pravou vlast v nebi u Otce.

15. neděle v mezidobí

Přijmout znamená stát se darem, který člověk obdržel

Vyslání apoštolů, jak je představuje Mk 6, je rozvinutím záměru vyličeného u Mk 3,14.35 („A ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, protože je chtěl posílat kázat.“ Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka.“) Zdá se, že se mezitím něco pokazilo. Vyslání apoštolové měli velké potíže pochopit, v čem jejich poslání spočívá. Největším otazníkem pro apoštoly bylo zjištění rozsahu Kristova mesiášského poselství: bylo určeno všem. Nejdříve měli přebývat s ním, aby se mu připodobnili vnitřním odevzdáním se do služby Otci, aby následně mohli jít k jiným. Je totiž podstatný rozdíl mezi tím, co znamená kázat a co znamená vyhánět zlé duchy. V čem je poučení? Jedna věc je nechat se poslat a jít, druhá je způsob, jak poslání uskutečňovat. Jak svěřené poslání naplnit.

Zavolal k sobě Dvanáct a pak je poslal. „Zavolal je k sobě“ neznamena, že by je k sobě zavolal fyzicky, oni už byli s ním na cestě. **O co se zde jedná? O Kristovo nejvlastnější Já! Zavolal je do své blízkosti, kde mohli vidět a podílet se na způsobu, jakým On sám vykonával Otcem svěřené poslání.** Kolikrát Kristus výslovně řekl, že je poslán Otcem a že koná to, co vidí a slyší od Otce! Jde tedy o to, abychom i my, každý z nás, vykonávali svěřené poslání Kristovým způsobem. Být povolán do společenství s Otcovým Synem je to největší, co nás může potkat: „Věrný je Bůh, a on vás povolal k tomu, abyste měli společenství s jeho Synem Ježíšem Kristem, naším Pánem!“ (1Kor 1,9) Začal je posílat a „dal jim moc“. V jakém smyslu? Ne že dal jednou provždy, ale dával, nepřestával dávat moc nad nečistými duchy, což nutně neznamená, že je musí vyhánět. Moc (ἐξουσία=moc, síla; svoboda volnost; schopnost či právo něco dělat; pravomoc, vláda; andělská mocnost) je autorita, díky níž na vás nemůže mít nečistý duch vliv. Jsme to my, kdo na něj máme vliv. Dal jim autoritu, proto s ním museli i nadále setrvávat. Být s ním. Vždyť jen jemu dal Otec veškerou moc (srv. Mt 28,18). Povolal je k sobě, a proto je zapojil do tohoto proudu lásky mezi Otcem a Synem. A jakákoli jiná autorita, kterou kdy církve v dějinách přijala, jí nakonec uškodila. Nepravým a falešným pojetím autority se zřekla svého pravého poslání.

Výraz nařídit (srv. Mk 6,8) je velmi přísný, strohý. Kristus ho používá jen velmi zřídka. Posílá je po dvou, aby jejich svědectví bylo věrohodné (srv. Dt 19,15), ale především proto, že jde o svědectví tohoto proudu života jako lásky mezi Otcem a Synem. „Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem.“ (Jan 13,35) Neexistuje křesťanské poslání jako jednotlivce, samostatné osoby, individualisticky vnímající sebe sama. Poslání je spojeno se

synovským, komunitně pojímaným Já, navíc doslova vetknutým do Kristova Těla.

Na cestu si mohou vzít jen hůl (srv. Mk 6,8), aby ukázali, že jejich poslání je dílem Božím. Hůl odkazuje na Mojžíšovu hůl, která ukazuje a zjevuje dílo Boží, a ne dílo lidské. Není to vybavení himalájských turistů, nýbrž poutníků. Kráčejí ve jménu Božím, bez ideologií a náboženských předpisů, které by jim bránily přijmout to, co najdou od Boha připravené mezi lidmi.

Nesměli mít u sebe ani peníze, dokonce ani ne v opasku (srv. Mk 6,8). Marek hovoří o měďácích, ne o zlatácích! Nemají je zajišťovat ani peníze těch nejchudších. Nemají však působit dojmem žebráků, chudáků, kteří žebrají o almužnu. Marek zohledňuje římské předpisy, které žebráky definují jako lidi bez sandálů, velmi chudé nebo velmi neupravené, kteří se potulují sem a tam. Ať si vás s nimi nepletou, protože nejste žebráci. Ale ani ať si vás nepletou s vyslanci velkých pánů, které bylo možné na dálku rozeznat tím, že se pečlivě oblékali podle nejnovější módy (dvě tuniky). **Jednoduše si mají být vědomi toho, co zatěžuje a zbavuje člověka svobody důstojně kráčet před Hospodinem.**

Svým způsobem je Kristus tím, kdo určuje cestu, svěřuje poslání, utváří je k tomu, aby se jako On sám nevymaňovali z kategorie prostých lidí. Aby byli, a zároveň i nebyli jiní. Byli v tomto světě, a nebyli z tohoto světa. Nemít nic neznamená nemít nic, čím by apoštol mohl ukazovat dále, výše, hlouběji. Nese a přináší největší bohatství, kterým se však nemůže pyšnit. Kristus od apoštolů žádá, aby se nechali přijmout. Poslání se proto opírá o otevřenost lidí, která se projevuje právě v přijetí. Zvykli jsme si na misijní poslání jako na určité dílo dobra a dobročinnosti, které začíná nabídkou zázemí a přináší s sebou určitý blahobyt. Kristus se však o ničem z toho nezmiňuje. Dokonce i tehdy, kdy odhaluje cestu, neříká, že mají vyhánět demony a uzdravovat nemocné a za to očekávat vděčnost či vyvolávat pocit povinnosti díky vůči apoštolům.

Od začátku až do konce evangelia Kristus žádá o přijetí. Apoštolové především poskytují bezvýhradné přijetí těm, kdo jim důvěřují a hostí je. Přijímání druhých je prvním krokem k odblokování toho, co je v člověku od hříchu zablokováno. Vítání, osobní vztahování se k druhému, sdílení je způsob, jak v člověku aktivovat to, co může napomoci k přijetí Slova. Připravuje půdu pro setbu Slova. Přijmout znamená stát se darem, který člověk obdržel. „Těm však, kteří ho přijali, dal pravomoc stát se Božími dětmi, těm, kteří věří v jeho jméno.“ (Jan 1,12) Okamžik přijetí v nás obnažuje, co se v nás skutečně skrývá: „Stříbro a zlato nemám, ale co mám, to ti dám: ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod.“ (Sk 3,6)

Dokud máme své vlastní věci, v něž vkládáme svou důvěru, Kristus se nemůže objevit. Dokud je naše existence založena na tom, co máme a co vlastníme, nemůžeme ukázat pravý základ naší existence, kterým je Kristus. Dnešní odkřesťanštění ukazuje, že velká část evangelizace byla založena na lidském díle, na lidské moudrosti, a víra nebyla založena na Boží moci. I pro nás platí povzdech

apoštola Pavla: „Mé slovo a má zvěst nespočívaly v přesvědčivých slovech lidské moudrosti, ale v ukázání Ducha a moci, aby vaše víra nebyla založena na lidské moudrosti, ale na Boží moci.“ (1Kor 2,5)

Jeho nařízení, jak plnit poslání, je jednoduché: **máme se proměnit v jeho přítomnosti tak, aby se mohl objevit v nás on sám, aby se v našem životě objevoval jeho život. On v nás!** Máme nařízeno nenařizovat, ale ukazovat Boží moc. Co to znamená? Nejít typickými cestami náboženství, které končí proselytismem s různými metodami a přesvědčeními, za něž se nyní po letech stydíme. Máme mít především svobodu Božích učedníků. Kristus odkazuje na starobylý zvyk, který Židé praktikovali, kdykoli se vraceli z pohanského území, a to oklepávat si prach ze sandálů. Nehledáme dokonalost svoji, ale maximální míru dobra, které můžeme přinést zde a nyní. Máme být služebníky, služebníky neužitečnými.

16. neděle v mezidobí

Podstatné však zůstává být s ním

Apoštolové se právě vrátili ze svého poslání. „Shromáždili se u Ježíše a vypravovali mu všechno, co dělali a učili.“ (Mk 6,30) Udělali toho skutečně hodně, ale to ovšem očividně nestačilo a stačit nebude. Skutečně dochází k zásadnímu nedorozumění. Kristus je ve skutečnosti neposlal, aby učili, nýbrž aby kázali. Co tím myslíme?

Dva termíny nám pomáhají vymezit kontury této otázky: co znamená, že kázali (ἐκήρυξαν, Mk 3,14) a učili (ἐδίδασκαν; Mk 6,30). Když Kristus svolal apoštoly, ustanovil Dvanáct, aby byli s ním: „chtěl je posílat kázat“ (Mk 3,14). **Podstatné však zůstává být s ním.** Z toho stavu být s ním se rodí způsob poslání: **nejdříve musím být sám přijat, objat, abych mohl přijímat a objímat.** Na toto přijetí je naroubováno kázání, k němuž je na počátku ustanovil. Je to příprava půdy, na niž padá slovo. Jedná se o událost Krista, o příchod nebeského království, které je zde. To je základem kázání, ale jistě v šesté kapitole je ještě předčasné. Postrádají základní zkušenost Paschy. Až začnou Krista opět vyhlížet, začnou pracovat na svěřeném poslání. To ovšem vyvolá zcela zásadní odpor těch, kteří chtějí žít dobře (ve smyslu mravním) na této zemi. Nemohou tedy v žádném případě kázat, protože jim chybí toto bytí s ním, chybí jim především přijetí pravé zkušenosti Krista jako Mesiáše. Mohou sice učit, to je snadné představit nauku, ale toto učení není spojeno s Kristem a jeho osobou, tedy s tím, kdo přichází. Kde není maranathá, zbývá jen učení o něm. Učení není spojeno osobně s Velikonocemi, které chce Kristus prožít s námi. Proto učení je často zavádějící. Svědčí to o ideologii, o moralizování, bohužel i samotářském dřičství bez užitku. Což dává ohromný pocit převahy.

Ale ani výraz vyučování nelze hned beze všeho zavrhnout. V Markově evangeliu je použit asi dvacetkrát, pouze zde se vztahuje k apoštolům, jinde jde o citát z Izajáše (srv. Mt 15,9), ale jinak patří výhradně Kristu: **vyučování znamenalo dávat lekci pomocí textů Starého zákona, a to mohl dělat pouze Kristus, protože klíčem k četbě je on sám.** Jen on může ukázat, jak chápat texty o Božím Synu v mesiášských zaslíbeních Starého zákona. Apoštolové tomu nerozuměli, a proto je pravděpodobné, že jejich učení sledovalo linii zákoníků, to znamená, že se snažili Krista osvětlit některými kategoriemi svého náboženství.

Marek totiž hned za tuto kapitolu vkládá otázku Heroda, který je nejprve překvapen tím, co se říká o Janu Křtiteli. Herodes Janovi zpočátku ochotně naslouchá, a pak následuje jeho odsouzení a poprava. Objevují se dvě kategorie, které v učení apoštolů nefungují: otázka království, v němž Herodes vidí ohrožení svého postavení, a proto se ho bojí, a otázka spásy, která není prokazována

demonstrací moci silného a strašného Boha. Čekali na něj tímto svým způsobem víry. Kristus těmto očekáváním vůbec neodpovídá, a proto je volá: „Pojďte i vy někam na opuštěné místo.“ (Mk 6,31) Potřebují čas a odstup, protože jim něco uniká, co nepochopili, jak se to děje i při jiných příležitostech (srv. Mk 4,34). Zde se spojuje ono „trochu si odpočiňte“ (pozvání k pobytu v Boží přítomnosti, ve společenství s ním; srv. Ex 33) s potřebou nechat se poučit. Odpočinek otevírá stabilní, definitivní rozměr člověka natolik, že později v Listu Židům je tento eschatologický rozměr vstupu do jeho odpočinku zjeven v nebývalé míře. Jaký je osud těch, kteří nespočinou v odpočinku u Boha? „Stále bloudí srdcem; oni nepoznali mé cesty. Jak jsem přísahal ve svém hněvu: Jistě nevejdou do mého odpočinutí.“ (Žid 3,11; srv. Žid 4,3; 4,5) Učení je příprava, kázání je život sám. A dodejme: s tím učením to dopadá žalostně, kluk nebo děvče se v určité době nehodlá učit. A basta. Chce žít. Kdy přestaneme s druhým mluvit jako se školákem? Tento úryvek evangelia nám tedy klade opravdu velké otázky. Apoštolové se vracejí ze své „misijní cesty“ zaneprázdnění. Střetávají se s velkou aktivitou, skutečnou zahrnující záplavou lidí. „Pořád totiž přicházelo a odcházelo tolik lidí, že neměli čas ani se najíst.“ (Mk 6,34) V očích Krista jsou tyto lidé ovce bez pastýře. Kristus jim chce ukázat, že nejprve musí získat určitou stabilitu, definitivní spojení, vztah zakotvený v přítomnosti Pána uprostřed nich, právě proto, že je ustanovil, aby byli s ním, a ne aby se vydávali po svých záměrech do předem slepých uliček. První čtení (Jer 23,1–6) je stále platným varováním.

Je to také varování pro dnešní církev, která je tak plná učení, ale pravděpodobně není schopna postavit Krista do správného světla. Výsledky její práce vycházejí zkreslené a rozmazané. S obtížemi se objevuje nový život, který je Boží láskou zjevenou v jeho Synu, milosrdenstvím. Převaha a nadřazenost filozofických, racionalistických a právnických přístupů dává jen zdánlivý pocit jistoty a zjištění, že je vše, jak má být. Kam jsou nasměrováni lidé, když jsou zahrnováni z naší strany jen vyhrocenými požadavky, co musí dělat, příkazy a příklady, v nichž nenacházejí přijímání života z Boží strany? Tendence znovu uvádět do hry formy náboženského myšlení a kategorie, které Kristus již dávno definitivně změnil, nebo dokonce odstranil, je mezi námi živá (srv. Mk 2,18–22; 7,1–13).

Umět odpočívat znamená umět setrvávat ve stabilním, definitivním vztahu spojení s Bohem, spočívat na (i v, uvnitř, zcela) zakládajícím vztahu, kde se vynořuje pravda o životě, který žijeme, obnovovat to podstatné, abychom ani my nebyli těmi pastýři, kteří učí bez spojení s Kristem, který přichází, tedy bez vztahu s tím, kterého žalm prohlašuje za mého pastýře. Jen on mne vede po travnatých pastvinách, dává mi odpočívat u tichých vod a nakonec mi připravuje stůl (srv. Žl 23,5). V evangeliu bude po tomto odpočinku s ním následovat rozmnožení chlebů.

Na konci dnešního úryvku je otázka jídla, tedy života. Pán sytí náš život, jež musíme žít. Jaký je to život s ním? S ním nám nic nechybí. „Víme, že těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému, těm, kdo jsou z Boží vůle povoláni. Neboť ty, které

si napřed vyhlédl, ty také předurčil, aby byli ve shodě s obrazem jeho Syna, aby tak on byl první z mnoha bratří. A ty, které předurčil, také povolal, a ty, které povolal, také ospravedlnil, a ty, které ospravedlnil, také uvedl do slávy.“ (Řím 8,29–30) Je užitečné se v životě setkat se školou: ale i proto, abychom ji opustili. Život je školou, kterou opustíme pro život věčný. Proto je odpočinek důležitý, nese v sobě hluboké předěly v čase.

17. neděle v mezidobí

Miluji tě, Bože! Dobrý den, Duchu Svatý

Nyní v neděli přerušujeme četbu Markova evangelia a budeme mít po čtyři následující neděle úryvky z evangelia sv. Jana. Celek je zarámován do okruhu slavení židovské paschy. „Bylo krátce před židovskými velikonočními svátky.“ (Jan 6,4) Ježíš přechází na druhý břeh, kde čeká velký zástup. Lid jej následuje a nechává se převést na druhý břeh, jako Mojžíš převedl svůj lid. A přitom činí znamení, aby učil. Je to něco definitivního. Už tyto dvě skutečnosti – pascha a přechod přes řeku – nám připomínají exodus, vyjití vyvoleného národa z Egypta, Mojžíše a lid, který ho následoval. Lidé nyní v době Kristově následují pravého Mesiáše, když vidí znamení, která učinil na nemocných.

A tento pro ně přítomný Mesiáš okamžitě získává v celém příběhu definitivní, božský rozměr, protože přichází na druhou stranu, do jiného světa, na horu, kde sedí s Dvanácti, což je přesně stejný obraz, který nám v Matoušově evangeliu zanechává sám Kristus, když odhaluje eschatologické naplnění svého poslání (srv. Mt 19,28) v eschatologické vizi úplného osvobození. Ukazuje nám, kde a jak se můžeme dostat do definitivního světa, v němž se Kristus ujímá moci a soudu (srv. Zj 4,9.11; 5,13; 7, 12; 14,7). Eschatologická scéna se navíc odehrává na pozadí přípravy Velikonoc, slavení velikonočního beránka (srv. Zj 5,7–9; 20,12). Je tedy zcela jasné, že exodus, který nyní uskutečňuje Kristus, je přechodem k dovršení, připravuje rozpoložení našeho srdce k definitivnímu činu spásy, události, která rozhoduje o naší věčnosti.

Nejdříve je zde zkouška apoštolů. Zkouší je, jak on byl zkoušen od ďábla na poušti. Říká jim: kupte – jste zvyklí prodávat, nakupovat, mít a vlastnit. Jsme plní lidské logiky. Tomu rozumíme. Ježíš jím tím chce ukázat, jaké mají smýšlení. Ale chce je naučit svému vlastnímu způsobu myšlení. A to není snadné: zcela jinak uvažovat, než je obvyklé v tomto světě. „Nepřizpůsobujte se už tomuto světu.“ (Řím 12,2) Nový člověk je ten, kdo se chce nechat převést tímto světem. Zdrojem toho, co prožívá starý člověk, strach ze smrti a vůle zachránit sám sebe, dojít k ujištění sebe sama. Kristus nás chce přivést k jiné stravě. (Žl 23,5; 78,19)

Výraz „postarejte se“ (Jan 6,10) ukazuje spíše na přípravu svatební hostiny než na obyčejné pohoštění. Znamenal hostinu se služebnictvem, které obsluhovalo. Je zde však jiné pozvání, jakkoliv je nasycení důležité.

Kdo může a jak má sloužit v Božím království? Ježíš říká, že první, kdo přišel, aby sloužil, byl On sám. Přišel, aby sloužil. Slouží tomu, aby člověk byl skutečným pánem sebe sama, totiž aby se stal svobodným dítětem Božím, milovaným,

objatým. Všimněme si, že chléb bere do rukou Kristus sám a sám pronáší modlitbu a přináší jej všem.

Nejsme těmi, kdo dokážou nasytit hlad ve světě. Tyto dary země musí projít Kristovými rukama. Když se stvořené vrátí ke Kristu, pak se stávají tím, čím mají v pohledu Boha Otce být. Když je klade Kristus do ruky služebníků, stávají se již něčím jiným, jsou očištěné právě tím, že je Kristus činí svým. Plody země jsou osvobozeny od touhy vlastnit, přivlastňovat, užívat je podle vlastního gusta. Proto se naše ruce musí vyprázdnit, aby se mohly nechat naplnit. Nemají se otevírat kdečemu, ale tomu, co jim Kristus chce svěřit.

Všechna evangelia mluví o zázračném rozmnožení chlebů. Je to velká škola, jak prožívat eucharistii. Dávat hmotnému hlubší význam a uvědomit si spojitost mezi dobročinností (chléb pro druhé) jako přípravu pro chléb eucharistický.

O čem zde hovoříme? O eucharistii. Ve svátostech se hmota stvořená vrací k tomu, aby byla tím, čím má být podle Božího záměru. Takto přijímané dary země živí i naše společenství s Bohem. Nestačí dávat jen pokrm pro tento život, ale pro život věčný. Naším problémem je, že místo toho, abychom přecházeli a přijímali chléb pro tento přechod, raději chceme vnášet Boha do tohoto světa, aby on pracoval pro nás a pro náš konzumní způsob života. Ale to není chléb pro nový svět, pro nová nebesa a novou zemi.

18. neděle v mezidobí

Druhé uši, které slyší Boží život v nás

Minulou neděli jsme viděli znamení chleba: byl lámán a nechybělo pro žádného. Slovo zástup nevyvolává příjemný pocit. Od neosobního seskupení lidí můžete očekávat všechno. Hledali, ale nemohli ho najít. Tak jako Marie Magdaléna nemohla poznat Krista, myslela, že je zahradník, který Krista schoval. Když Ježíš řekl, že je jedno s Otcem, také se ho chtěli zmocnit. Ale on jim unikl.

V Janově evangeliu je hledání Krista spojeno s něčím, co se nedaří, co dokonce nekončí dobře. Nevidí znamení, vidí jen sebe. Čtou Krista vlastníma očima svých potřeb. Chce nás živit, ale dáváme přednost stále něčemu jinému: dobrý pocit, neurčitý hlad po něčem posvátném, vnější formy náboženství. Neměníme život, protože nejsme s Kristem ve vztahu. Já jsem chléb života! Života jako zoé, to je život dítěte, bios, to je život tělesný. Ale nevíme, jak se do nového života zrodit.

Neusilujte o pokrm, který pomíjí, ale o pokrm, který zůstává k věčnému životu. Přesněji by mělo znít: „Pracujte ne pro pokrm, po kterém člověk hyne, nýbrž pro pokrm uvádějící do života věčného.“ Práce člověka je vlastně to, co je člověku Bohem svěřeno. To znamená, že se mám podívat do sebe, jak Bůh v nás pracuje, a přidat se k Božímu dílu. Máme pracovat s Otcem pro naše dětství. Když se díváme na Krista, pak proto, abychom se u něj naučili ne bezchybnosti, ale tomu být dítětem. Není to tak, že se přibližujeme k Bohu naším úsilím, ale Bůh se ujímá našeho života a objasňuje nám, co znamená to či ono.

Takže přijímat chléb, sytit se znamená vnést náš vnější život do vnitřního života vztahu Otce a mého nejvlastnějšího Já. **Musíme se naučit mít druhé uši, které slyší Boží život v nás.** Cílem toho, čím se živíme, je jednota s velkými rozdíly. Ale je důležité, čím se živíme! Tím nacházíme svoji důstojnost.

19. neděle v mezidobí

Být jedno v Druhém

Na začátku se mluví o tom, že židé reptali. Ale celá událost se odehrává v Káni, takže zde jsou domovem Galilejci. Jan tím chce ukázat, že má na mysli nejtvrdší jádro té náboženské tradice, která odporuje Kristu. Tento druh reptání známe dobře: jedná se o lid, který Mojžíš vyvedl ke svobodě a hned poté nejen reptá, ale doslova kritizuje, nadává, zuří, je bez sebe. Pro zbožného žida je chléb daný z nebe Tóra, zákon. Rádi hovoří o tom, že jedí Písmo, že se jím živí. „Když se našla tvá slova, byla mi pokrmem; tvé slovo se mi stalo radostí a potěšením srdce, protože mám tvé jméno, Hospodine, Bože zástupů!“ (Jer 15,16) Ale kdo je ten, kdo tak mluví? Vždyť ho známe.

Základní potíže je božské lidství Krista, to, že je Synem. Zákon dává pocit moci, protože se ho nesmí nikdo dotknout. S Kristem je to jiné: hovoří, aby přitáhl k Otci. Aby přitáhl láskou. To, co dělá zákon, je něco opačného. Donucuje zeshora. Kristus táhne, přitahuje, jde před námi.

Poznání je vztahem lásky. Mimo lásku poznání slouží všemu možnému. Ježíš nedává jen chléb pro život, ale chléb života. Jíme živý chléb, chléb oživující, darující život. Kdo se jím sytí, začne se podobat tomu, kdo se mu dává za pokrm. Doslova hovoří evangelium o tom, že nedává v chlebě své tělo, ale své maso, co prožívá Kristus jako člověk lidským způsobem.

Eucharistie není, jak obvykle uvažujeme, posvátná věc, které se nesmíme dotknout, není tady toto místo zde, ve svatostánku. Touto svátostí se stává naše tělo, které se živí jeho Tělem, naše krev, která přijímá jeho Krev. Totiž jeho pravý život. Tělo ve své tělesnosti představuje život jako takový. Protože jeho tělo je láska k nám, jeho živé tělo je naší láskou. Proto jsou spojeny dva stoly: stůl eucharistie a stůl lásky k bližnímu. První říká: děkuji, že se mi dáváš. Druhý říká: děkuji, že se mohu dávat. Podobám se tak Bohu v Trojici, protože to nejkrásnější, co je, je být jedno v Druhém.

Slavnost Nanebevzetí Panny Marie

Láska ve věčné paměti Boží

Pro současného člověka dnešní svátek představuje těžkost ze dvou důvodů: jednak jsme zahrnuti zobrazeními Panny Marie, která se soustřeďují na její povznesení se skrze oblaka nad oblaka. Jednak užíváme pojmů, které vytvořila řecká filozofie, jimž dnes rozumíme jinak. Na obrazech v barokních kostelech je Madona znázorněna nanejvýš slavnostně, a to v okamžiku, kdy vystupuje na nebesa, zanechává za sebou prázdný hrob, kolem něhož klíčí květiny. Překvapení apoštolové se dívají nahoru. Jestliže se tento motiv nachází na ikonách, bývá umístěn v kruhové kompozici jako detail nad ústřední scénou, což je právě scéna smrti. Vidíme zde naopak apoštoly, a ne Matku Boží, se vznášet na mráčkách ve vzdušném prostoru, protože podle apokryfního vyprávění byli zázrakem přeneseni, aby sledovali tuto neobvyklou událost. Je zde vidět smrt, ale přítomní nevykonávají předepsaný obřad známý jako lamentace nad zemřelým (obřadné lkaní či nárek). Dívají se ohromeni.

Již svatý Bonaventura upozorňuje, že možná nerozumíme dobře této pravdě víry. Co znamená, když vyznáváme: „Nejsvětější Panna Maria byla po skončení svého pozemského života vzata s tělem i duší do nebeské slávy, kde se již podílí na slávě vzkříšení svého Syna, předjímajíc vzkříšení všech údů jeho Těla.“ (KKC 974) Jeho poznámka je zajímavá: duše není osoba! Osoba Marie je vzata do nebeské slávy. Proč? Protože Maria nemohla zůstat mimo, když její Syn byl po smrti přijat do slávy. Zesnula, Syn nebyl nikdy od ní oddělen.

Existuje podobnost mezi zesnutím Bohorodičky a vzkříšením Božího a jejího Syna. Vyobrazení, které vzniklo na Západě, rozlišuje dva okamžiky v životě Krista. Nejdříve smrt a sestoupení do pekel, následně vzkříšení, protože smrt je přemožena smrtí. Stejná myšlenka je vyjádřena i na mariánských ikonách: zde ve vyobrazení Zesnutí přesvaté Bohorodičky, jež je představeno jako probuzení v království Božím.

Máme před očima na prvním místě skutečnost smrti: duše vychází z těla. Nesestupuje však do pekel, což by příhodně odpovídalo židovské koncepci. Ani nevystupuje sama od sebe do nebes, jak by zobrazení vyjadřovalo myšlenky platonizujících filozofických koncepcí. Tato duše je vzata do rukou Krista v duchu slov Písma: „Duše spravedlivých však jsou v Boží ruce a nedotkne se jich utrpení.“ (Mdr 3,1) Kristus drží v ruce duši své Matky se stejnou něhou, se kterou ona držela v náručí vtěleného Boha, když byl ještě dítětem.

Avšak nejpřekvapivější a dogmaticky nejhlubší ikonografický motiv je ve středu celé scény. Není zde Matka Boží, která vystupuje do nebes, ale naopak je zde

Kristus, který sestupuje na zem obklopen cherubíny a slávou, která mu bude přináležet na konci časů. Přejít z tohoto života na onen se tedy uskutečňuje prostřednictvím Krista, jeho přítomností. Pro jeho Matku je druhý příchod Krista uskutečněn. Kristus by mohl říci: „Vzhledem k tomu, že Matka mi dala fyzické tělo, odplatím jí věčným životem.“ Platí slova Písma: „Láska nikdy nepřestává.“ (1Kor 13,8)

Můžeme odsud vyvodit bližší osvětlení, jak vstanou z mrtvých i naše těla? **Přecházíme na věčnost každým gestem lásky, které jsme učinili.** Každý čin lásky se opravdu dostává do věčné Boží paměti. Před očima máme podivuhodnou výměnu: To, co Matka udělala pro Syna, to nyní Syn připomíná a vytrhává ji z moci smrti: my jsme viděli Matku, jak drží v náručí Syna, a nyní vidíme Syna, jak Pannu Marii drží v náručí. Nejkrásnější gesto je vyjádřením tohoto postoje: jestliže tě miluji, učiním něco pro tebe z lásky. Nanebevzetí je nanejvýš podivuhodné tajemství skýtající nezměrnou naději pro všechna malá gesta lásky, která nikdy nebudou zapomenuta.

21. neděle v mezidobí

Duch mě vede k tomu, abych se stal darem

Dnes jsme dospěli k vyvrcholení Ježíšovy eucharistické řeči. Začínají zde dějiny neúspěchu Ježíšova kázání. Nepřesvědčí, neobjasní. A dokonce i ti nejbližší od něho odcházejí. Slyšíme argument: To je tvrdá řeč. A co je tou tvrdou řečí? „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe. Kdo bude jíst tento chléb, bude žít navěky. A chléb, který já dám, je mé tělo, obětované za život světa.“ (Jan 6,51)

Slovo tvrdý se řecky řekne *skleros* (tvrdý, drsný; přísný, zpupný, drzý; těžký, obtížný). Neužívá se ve spojení například tvrdý kámen, ale tvrdost ve smyslu: byl hebký, měkký, poddajný, ale je v něm něco, co uráží, zklamává, napadá. Očekává se něco, ale přijde něco zcela jiného. Skleróza zasahuje tepny, klouby, nervový systém – mozek. Nejdříve chtějí Ježíše za krále (srv. Jan 6,15), pak se nad ním pohoršují (srv. Jan 6,62). Dobře chápou jeho řeč – museli by se změnit, sami by ho museli následovat a dávat se za pokrm, to znamená darovat se druhým. Nejedná se o to, co se dělá navenek, ale o vnitřní smýšlení. Stojí před rozhodnutím: mají sloužit cizím bohům, nebo Hospodinu? Chceme sloužit Bohu tím, co si myslíme, že je naše, nebo chceme mít účast na Božím životě v Kristu (srv. Gal 5,1–6; Ef 2,8–10)? Když se spoléháme na to, co si myslíme, že nám patří, jednáme podle těla a to nás vede ke smrti. A podle apoštola Pavla skutky těla mohou být i skutky nábožnosti. Chceme dosáhnout až k Bohu naším úsilím. „Co dává život, je duch, tělo nic neznamena.“ (Jan 6,63) Když mě Duch vede k tomu, abych se stal darem, tak je i mé tělo zachráněno.

Co vychází ode mne, je tělesné a stane se sklerotickým, vůbec nezáleží na tom, jestli to bude velká či malá námaha, nebude to však k ničemu. Je zde víra a náboženství; víra je slovo a Duch, náboženství je tělo. Náboženství bez ducha se stane lidskou institucí, kde neproudí krev života – živím se jen sám sebou; kde drhne všechno jako ve vrzavých kloubech – starám se jen sám o sebe; a kde je zasaženo přemýšlení – myslím jen na sebe.

Ježíš neříká „I vy chcete odejít?“ (Jan 6,67), ale doslova říká: „Přiznejte si, není to vlastně tak, že i vy chcete odejít?“ Nejsem až příliš náchylný k jakémusi hlubšímu znechucení, zahořklosti, nevrlosti, rozmrzelosti, že jsem již sám sobě na obtíž, že vidím už kolem sebe jen potíže, že si libuji ve své rozladěnosti, že se holedbám, honosím, vychloubám, vynáším se svým neštěstím a uražeností? Kde se rodí život? Ne v katechetických poučkách, i když nám pomáhají porozumět tomu, o čem chceme přemýšlet. Kde se ve mně zrodí život – totiž ochota dát život, tělo a krev pro spásu světa? Je to slovo. Je to slovo, které se mne dotkne. Je to ono Bohem darované: „Aha!“ Ujel ti vlak. – „Aha“; nejsi sám: „Aha“; jsi můj miláček: „Aha!!!“

Slovo, které přijímám, se stává pokrmem, který mě proměňuje a připodobňuje k tomu, kdo k nám hovoří. „Oporou mravního života křesťana jsou dary Ducha Svatého. Jsou to trvalé dispozice, které příznivě uzpůsobují člověka, aby byl ochoten jednat podle hnutí Ducha Svatého.“ (KKC 1430) „Je sedm darů Ducha Svatého; jsou to: moudrost, rozum, rada, síla, umění, zbožnost a bázeň Boží.“ (KKC 1431) „Plody Ducha jsou dokonalosti, které v nás Duch Svatý utváří jako prvotiny věčné slávy. Tradice církve jich vypočítává dvanáct: „Láska, radost, pokoj, trpělivost, shovívavost, vlídnost, dobrota, mírnost, věrnost, tichost, zdrženlivost, čistota“ (Gal 5,22–23).“ (KKC 1432) Co přináším a co sklízím? Co je vevnitř a jak se projevují navenek?

22. neděle v mezidobí

Bludiště zákona odtrženého od života a víry

Už se vám stalo, že nemůžete usnout, protože přemýšlíte nad tím, co vám v životě chybí? Když tak ležíme, zdá se nám, že mezi naším životem a životem toho, koho máme rádi, leží něco jako mezera. Nejčastěji mlčíme, aby snad nepadlo slovo, že tu něco chybí. A jsme vděční, když je zamlčující ticho prolomené a uslyšíme to záchranné slovo: „A víš ty co?“ Jsme vděční za to počáteční „A...“. „A co bys řekl na to, že (...)“. Slovíčko „A...“ je důležité. Kdo řekne A, řekne i B. Nebo začneme od A do Z. A co teď? Když to někdo vysloví, čekáme, že bude následovat něco dalšího. Můžeme zaujmout obranný postoj: „Půjdeš tam? - A, ani mě nenapadne!“ Nebo také pocity překvapení, rozmrzelosti, ležérnosti: Aáááá, to jsi ty?

Dnešní evangelium začíná právě takovýmto „A...“. „A kolem Ježíše.“ Všimněme si, že v evangeliu chybělo slůvko „a“. Je ale v řeckém originále. Nepatrná spojka „a“ má velkou důležitost. Spojuje náš příběh s předchozím: rozmnožení chlebů (Mk 6,34–44), po kterém následuje zklamání apoštolů, že se Ježíš nenechal prohlásit za krále. Ze samotného centra, z Jeruzaléma, přicházejí náboženské autority. Přicházejí, aby jej znemožnily. Kladou otázky, aby ukázaly, že není očekávaným Mesiášem. Jednoduše proto, že neodpovídá jejich náboženské praxi. Tradice otců nejsou jen zvyklosti předchozích generací, ale zjevení Boží dané Mojžíšem a stále znovu rozvíjené znalci, ať už písemně, nebo ústně. A ona ústní tradice se stává důležitější než 613 předpisů písemných. Především zaujme, jak náboženští racionalisté neoblomně dodržovali liturgické předpisy a předpisy o očišťování. Útok na Krista začíná právě zde: jeho učedníci jedí s nečistýma rukama. Kristus sice rozmnožil chléb, ale nyní tito jeho učedníci jí chléb, aniž by se očistili. Nepřipomíná to nekonečné diskuze, které rozdmýchávají bezmezné vášně? Když k tomu připočteme horlivce, kteří za argument považují povyk, nábožné hulákání na sociálních sítích a řev své zaslepenosti, dostaneme se k jádru: odtržení víry (vztahu) od náboženství (lidské ustanovení, např. obřady, vnější uctívání Boha, kult, totalizační touha po plnosti života prosazovaná předpisy a ideologicky pojatou pravdou).

Tak vypadá slepá ulička, do které vede jako do bludiště zákon odtržený od života a víry. Jedinou odpovědí Kristovou jsou tvrdá, ale pravdivá slova: pokrytci. Řecky to znamená: účinkující v divadle, kteří si vezmou masky a něco představují. Takové je křesťanství, které si nasazuje masku a hraje si na Krista. Je to rozdvojení, v němž mé tělo hraje něco jiného, než je v mém srdci. Srdce neodpovídá gestům těla. Moje gesta vyjadřují něco navenek, ale nechávají zaznít jen něco velice povrchního. Neodpovídají tomu, co skrývám ve svém srdci jako pravdu svého života. Způsob,

jímž se mé Já vztahuje se svojí lidskou přirozeností, je přesně to, co vytváří rozdíl mezi vírou a náboženstvím. Víra je přijetí života, který se pak vyjadřuje navenek v lidské přirozenosti a v síle tohoto přilnutí se proměňuje. Náboženství to neumí, protože se neuskutečňuje přijetím, ale dobýváním a podmaněním si životních hodnot individualistickým úsilím. Od této tragédie nás Kristus osvobozuje. „Milosrdenství chci, a ne oběti.“ (Mt 9,13; Mt 12,7) **V Kristu je spojeno lidství a božství, proto nemůže existovat úcta k Bohu bez lásky k člověku.** Nestačí ceremonie, i když svaté, které se upínají k Bohu, nejsou-li doprovázeny láskou k člověku. Základem víry je přijetí daru, základem náboženství je přikázání, jímž chceme zachránit sebe sama.

„Řekl jim: I vy jste tak nechápaví? Nerozumíte, že člověka nemůže poskvrnit nic, co do něho vchází zvenčí?“ (Mk 7,18) Kristus chce více milosrdenství než oběti. Chce, abychom žili z obdarování, a ne z náboženských výkonů. Kristu neslouží srdce prázdné, tvrdé, bez zbožnosti, láska, která se zajímá jen o předpisy, ale nemá radost z jízdy. Jsme Boží děti zachráněné Kristovou smrtí. A proto nám dává chléb živých. Eucharistie je středem.

23. neděle v mezidobí

Ježíš se o něj postará

Už v úryvku z evangelia minulé neděle evangelista Marek mluvil o tom, jak těžko někteří lidé přijímají Kristovu novost, kterou nevnímají. Ježíš ve skutečnosti nabízí bezprecedentní vizi života, která je tvořena zcela novým vztahem k Bohu, jenž nachází svůj počátek a uskutečňuje se v Bohu samotném.

Vykladači Mojžíšova zákona (zákoníci) a farizeové jsou uzavřeni do své obsedantní vize náboženství. Jsou si jisti sami sebou, že zaručí člověku před Bohem „bezpečí“ pouhým přesným plněním řady předpisů. Na druhou stranu Bůh, který se v Ježíši zjevuje jako dobrý Otec, který odpouští a miluje, podkopává tuto legalistickou ideologii: Je nepohodlný pro ty, kteří si zakládali více na zákoně než na vztahu. Smutnější je však to, že uředníci smýšlejí stejně.

Dnešní úryvek z evangelia je pokračováním tohoto rozhovoru. Na území Dekapole, což je ještě pohanská oblast severně od Galileje, přivedou někteří lidé k Ježíši hluchoněmého, nebo spíše hluchého a koktavého (řecké slovo *μογιλάλος* označuje koktavého). Tento výraz je stejný jako v úryvku z Izaiáše: „Tehdy se otevrou oči slepých, odemknou se uši hluchých. Tu poskočí chromý jak jelen a zaplesá jazyk němého, neboť na stepi vyprýští vody, potoky na poušti.“ (Iz 35,6) Pro zjednodušení se překládá slovem němý. Význam prorockého výroku je asi tento: ten, kdo koktá, začne mluvit správně. Tehdy nastane mesiášský čas, a tím i vysvobození. Izaiáš historicky mluví o osvobození Babylonu, tedy o osvobození od utlačovatele. Marek chce naopak ukázat, že Kristovo poslání je univerzální, není určeno jen Izraeli, ale člověku jako takovému, protože na etnickém základě neexistuje žádná rozmanitost: po prvotním hříchu jsou všichni uzavřeni Boží novosti. Jak řekne svatý Pavel: „Je to ospravedlnění, které dává Bůh na základě víry v Ježíše Krista, a to všem, kdo věří. Rozdílu není. Vždyť všichni jsou hříšníky a nedostává se jim Boží slávy.“ (Řím 3,22–23) Všichni podléhají hříchu, všichni ztratili Boží slávu, všichni zemřeli svým hříchům a neřestem (srv. Ef 2,1–5).

K Ježíši je přiveden hluchý a koktavý muž, který prosí Mistra, aby na něj vložil ruce. V textu se objevuje sloveso *prosit* (*παρακαλέω* = zavolat, vybízet, prosit, žádat, vzývat), jež je u Marka použito pokaždé, když někdo padne na kolena a modlí se. Gesto má také pronikavý náboženský význam: je třeba poznamenat, že zde ho předkládají pohané!

Spasitel po přijetí výzvy odvede nemocného stranou. Odvedení stranou je v Markově evangeliu použito sedmkrát: šestkrát se vztahuje na uředníky, které si Mistr bere stranou, aby jim vysvětlil své učení a otevřel jejich srdce, které nerozumí. Nic nechápe, protože je uzavřené a zatvrzelé. Tentokrát se Ježíš setkává

s pohanem, jenž je kvůli svému tělesnému postižení izolován od světa. Hluchoněmý je zde obrazem člověka po hříchu, neschopného komunikace, odtrženého od společenství. Postrádá vitalitu, která pramení ze setkání s Bohem a s bližními. Proto Ježíš hledá příznivější prostředí pro sdělení. Vyhledává situaci důvěrného vztahu s člověkem, který má zavřené uši a ústa, aby otevřel nejen jeho sluch a řeč, ale především jeho srdce.

Tento příběh připomíná a aktualizuje v Ježíši Boží pedagogiku s Izraelem, shrnutou v prorockém výroku proroka Ozeáš: „Proto ji přemluvím, zavedu na poušť a budu mluvit k jejímu srdci.“ (Oz 2,16) V této chvíli si Pán povzdechne, protože (dokonce i pro Božího Syna) odpor člověka ke spáse mu působí nezměrnou bolest. Zakouší bezmocnost před člověkem, který pohrdl svobodou. Proto prosí Otce, pozvedá oči k nebi a dosvědčuje, že jen hluboký vztah boří zdi samoty a překonává příkopy izolace. Pouze skrze vztah může vzniknout vztah, a tak se Kristus, sjednocený s tím, kdo ho posílá, sjednocuje s člověkem.

Proč? Bez boží iniciativy je člověk odsouzen k izolaci. Takto začíná Boží působení: Ježíš se o něj postará. V tom spočívá jádro úryvku. Tělesně může být člověk zdravý. Může mít zcela „zdravé“ uši, ale přesto může být hluchý. Totéž platí i pro hlas. Na pomoc nám přichází evangelium: v řečtině se zde píše, že **Kristus se dotkl sluchu hluchoněmého, nikoli ucha**. Ucho sice fungovalo, ale samotný fyzický výkon nestačí: nejde o čistě mechanickou záležitost. **Člověk chápe věci jen tehdy, je-li zasazen do světa, do sítě setkání, přátelství, lásky, vztahů, kde dává a přijímá lásku, protože jen tyto vztahy jsou sférou, která odhaluje významy, jimiž věci chápeme správně.** Proto se ho Ježíš dotýká svými slinami, které jsou jako zhuštění životodárného dechu, jenž je obrazem Ducha. Dochází tedy k novému stvoření. Jinak člověk bez tohoto dechu života, bez Boží milosti a bez setkání, otevření se vůči Druhému, bez rozhovoru s bližními není schopen komunikovat a porozumět sám sobě, nakonec není schopen žít jako člověk.

Plných pět století zaměření západní kultury založené na vyvyšování jednotlivce upozadilo teologický smysl osoby a místo toho vytvořilo falešnou představu o komunikaci. Nacházíme se dnes ve věku koktání, protože počítačová kultura téměř zcela oslabila vazbu mezi komunikací a společenstvím. Zdá se, že jedinec je zcela pohlcen nástrojem, který drží v ruce, a namlouvá si, že digitální rozměr mu otevírá svět vztahů, ale nakonec se ocitá sám, až se zdá, že před sebou nemá člověka a nevidí ho. Na tyto scénáře jsme si zvykli v restauracích, ve veřejné dopravě: každý je uzavřen v tichu hluku svého vlastního světa. My křesťané máme na sebe neustále vznášet nárok vůči sobě naslouchat, abychom mohli uslyšet a odpovídat. Máme svědčit právě o tom, že život, který přijímáme, je společenstvím skutečným, nikoli virtuálním.

Modloslužba digitálního světa vede do iluzorního světa, do komunikace, která hrozí zadrháváním, prázdnotou a bezobsažností. Nebezpečí spočívá v tom, že nehovoříme k sobě ani mezi sebou, předáváme si informace. Obsahem křesťanské existence je naopak právě společenství. Kristus neříká jen aramejsky Effatha!

(„Otevři se“, Mk 7,34), ale je použito sloveso $\delta\iota\alpha\upsilon\omicron\iota\gamma\omega$ ve smyslu otevři se dokořán. Neobrací se k nástroji, jímž je ucho, ale k osobě. Žít v druhém, žít s druhým, žít život protkaný druhými vyžaduje otevřenost, jež je bezpodmínečným odevzdáním se druhému, Jinému. Toto sloveso otevřít se dokořán je sloveso, které se třikrát objevuje při setkání v Emauzích (srv. Lk 24, 31.32.45). Jejich oči se otevrou dokořán a nové stvoření se otevře dokořán, když učedníci už nevidí jen chléb, ale znovu vidí Krista. Vidí to, co vidí vztah, co je vidět v lásce, co vidí člověk, a ne to, co mechanicky vidí oči.

Tento nyní již bývalý hluchoněmý je tedy prvorozencem nového stvoření. Toto otevření otevírá novou vizi, rodí se nový člověk, který je schopen říkat věci jinak: jako ten, kdo někoho miluje. A slyší, protože někomu naslouchá.

24. neděle v mezidobí

Poznání Krista jako jediného Pána se odehrává sdílením životů a posláním

V dnešním evangeliu se něco završuje, a proto se stává i momentem obratu. Kde jej máme vidět? Ve slavnostní vyznání víry apoštola Petra: „Ty jsi Mesiáš!“ (Mk 8,29) a nečekané Ježíšově odpovědi. „Přísně je napomenul, aby to o něm nikomu neříkali.“ (Mk 8,30) Tento strohý příkaz, který adresuje učedníkům, je vyjádřen známým řeckým slovesem napomínat (ἐπιτιμάω = kárat, domlouvat, napomínat; okřikovat; pohrozit, (přísně) přikázat; vystoupit proti někomu; zakázat). Použil jej mnohokrát (např. v Mk 1,25; Mk 4,39), aby vyhnal démony a nařídil jim mlčení o něm.

Exorcismus je velmi závažnou otázkou. V čem přesně? Démoni nelžou na sto procent. Démoni pouze nemluví o Ježíši správným způsobem. O Božím Synu samozřejmě vědí všechno, přesně ho definují, ale něco jim chybí: zkušenost láskyplného vztahu s ním. Proto Ježíš autoritativně zasahuje a ukládá zlým duchům, kteří hlásají jeho božství, aby mlčeli: protože **svědectví o něm může pocházet pouze z hlubokého setkání** a nemůže vycházet z úst zlého, který je otcem lži. A to platí i pro učedníky všech dob: mluvit o Kristu jen na základě toho, co člověk ví nebo předpokládá, že ví, aniž by s ním sdílel svůj život, je nebezpečné. Nebojme se říci: je v tom něco démonického. Proto Mistr apoštoly okamžitě umlčuje a jasně říká, že „Syn člověka bude muset mnoho trpět, že bude zavržen od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit, ale po třech dnech že vstane z mrtvých.“ (Mk 8,31)

Petr na začátku řekl pravdu o tom, kdo Ježíš je: Spasitel. Tuto pravdu lze skutečně nabýt pouze skrze zkušenost s Kristem. To je biblický způsob poznání, který vychází ze vztahu. Poznání Krista jako božské osoby, jediného Pána a Spasitele se odehrává sdílením životů a posláním: jeho a našeho. Krista poznal ten, kdo přijal s jeho slovem i jeho samého: „Já jsem vzkříšení a život.“ (Jan 11,25) Pravý život můžeme poznat jen životem, zapojením do všech odstínů vztahu lásky. Jen tak můžeme překonat čistě lidské chápání, které je vždy vystaveno nebezpečí odchylek. Každý člověk, zraněný hříchem, riskuje, že bude mít tendenci jen vše předstírat, aby potvrdil sám sebe. Ježíš vysvětluje i nám, že **ho nemůžeme poznat v plnosti před našimi osobními Velikonocemi. Ale ty se v nás postupně uskutečňují.** Překonávají naše světské smýšlení. Ježíšova slova „nemáš na mysli věci božské, ale lidské“ (Mk 8,32) jsou mnohem ostřejší: vaše myšlenky nepocházejí od Boha, ale jsou uvězněny v lidském způsobu myšlení.

Co je pro tento způsob typické? Ego toužícího po moci, hledající strategie a úskoky, jak se vyvyšovat. Jedná se o ekonomické, náboženské, ideologické a intelektuální zájmy, které jsou na hony vzdálené božskému myšlení. Vedou k touze zabít a vraždit!

Svatý Pavel varuje právě před přizpůsobováním se mentalitě světa, jehož různí mesiáši se točí jako fangle ve větru. Jeho „nepřizpůsobujte se“ (μη συσχηματίζεσθε = nepřipodobnit se, nezískat stejnou podobu; srv. Řím 12,2) ústí radikálně do požadavku „změňte se“ (μεταμορφοῦσθε = přeměnit se, změnit se; být změněn, být přetvářen). Jinak řečeno: proměňujte se, překračujte podobu světa. Máme překračovat mentální formu světa. Jít tam, co je mimo něj. Neskočit na lep, když slibuje modré z nebe. Obnovit se znamená uschopnit rozpoznávat Boží vůli (srv. Ef 4,23). Jen toto překračování nás činí schopnými rozpoznat Boží vůli, navázat s ním trvalý, nikdy nepřestávající rozhovor. Co se v něm učíme? Číst v dějinných událostech to, co Bůh žádá, a žít tak ve svobodě dětí. Tato obnova se odehrává v Kristu: „nepřijali ducha světa, ale Ducha, který vychází z Boha“ (1Kor 2,12), „naše myšlenky jsou myšlenky Kristovy“ (1Kor 2,16).

V čem spočívá poznání na způsob Krista? Darováním sebe sama, obětováním sebe sama žijeme. Přinášet své tělo jako živou oběť je svatá bohoslužba a Bohu milé uctívání a je to jediné, co je rozumné (λογικός). Člověk se neuskuteční tím, že ze svého těla učiní pomník. Jeho síla neslouží k potvrzení vlastního Já. Proměňuje se darem lásky, kterou obdržel, a činí ze sebe oběť: dar Bohu a svým bratrům a sestrám. To je smysl Pavlovy výzvy, abychom se proměnili v Krista. Běžná mentalita často nedokáže pochopit smysluplnost života darovaného zdarma. Pro svět je to nelogické, není to rozumné, ba je to naopak hloupé. Oběť je něco jako hlava plná řezanky či otrub. Měkne mu mozek. Podle chytrolínů tohoto světa jen ten, kdo je z Hloupětína, může říci: „Kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mě a pro evangelium ztratí, zachrání si ho.“ (Mk 8,35)

Mluvit o Kristu, aniž bychom prožívali náš život s ním, je modlářství. Proto jim Ježíš zakázal mluvit příliš brzy, aby neuváděli druhé v pokušení a nesváděli je k jinému mesiáši, k modle, k náboženskému pozlátku. „Kdo chce jít za mnou, ať zapře sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mě!“ (Mk 8,34) Platí: „Není žák nad učitele ani služebník nad svého pána.“ (Mt 10,24) Jsme na cestě (srv. Mk 8,27; 9,33.34; 10.17.32.46.52) a stále se učíme (srv. Mk 8,31; 9,17.31.20.35), abychom ho následovali (srv. Mk 8,34; 9,38; 10,21.28.32.52). Koho? Ježíše – pomazaného. Ve křtu jsou všichni křesťané pomazáni neviditelným křížem, dostávají milost Ducha Svatého a od Krista dostávají jméno: křesťan. (Beda Ctihodný)

25. neděle v mezidobí

Základem křesťanství je svobodné přilnutí

Všimněme si pozoruhodné věci: Kristus kráčí cestou vzhůru směrem do Jeruzaléma, který není výslovně zmíněn. Cesta nejdříve sestupuje shora z Galileje podél Jordánu do Jericha, hluboko v proláclině, dvě stě metrů pod hladinou Středozemního moře. Sestup a výstup – to je stále se opakující situace: jsme na dně a zase nahoře. Je to cesta ztišení, nechce, aby se o ní mluvilo. Podle Jeronýma Pán často spojuje smutné zprávy s radostnými, aby ty první apoštoly nezničily. Tato zkušenost je přítomná v Duchovních cvičeních svatého Ignáce. Život plný naděje je křesťanský. Když říkáme „plný naděje“, chceme tím zdůraznit to, co říká svatý Ignác exercitantovi, který se nachází v neútěchách: „Ať uváží, že se mu brzy dostane opět útěchy.“ (DC, č. 321)

Když se ptá Ježíš učedníků, o čem to spolu rozmlouvali, věděl dobře, že se tvrdě hádali. A přesto se Ježíš ptá tak, aby pomohl těm, kdo se nechali zaslepit ohněm osobních půtek. Podává ruku ku pomoci vhodně zvolenou otázkou. Hlubší nepochopení se však týká toho, co znamená, že „Syn člověka je vydáván do rukou lidí a ti ho zabijí“ (Mk 9,31). Jejich uvažování je, jak by řekl papež František, světské, pozemské. Ježíšův způsob uvažování je možný až tehdy, když člověk přijme obdarování Božím životem. Když se v něm zrodí Boží dítě. My jsme však nepřijali ducha světa, ale Ducha, který vychází z Boha. Tak můžeme poznat, co všechno nám Bůh dal darem. Zásadní věcí každého křesťana je poznat, čím jsme to byli vlastně obdarováni při křtu. A co máme nechat v sobě růst. Když v nás toto není, co nám zbývá? Nemůžeme nic jiného podnikat. Nic jiného než vyniknout, kdo z nás je největší, kolik má peněz, kdo má pěknější nos nebo nohy nebo jakou kariéru má před sebou.

O čem spolu rozmlouváme? Pán se takto zdvořile ptá – ale na co? O co se jedná ve skutečnosti? O co se vlastně do krve hádáme! Kristus říká: budu vydán krutosti života, ale můj život je v něčem zcela jiném. V jeho vidění světa jsme my na prvním místě: „Ale Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus umřel za nás, když jsme ještě byli hříšníky.“ (Řím 5,8) „Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život, a zase ho přijmu nazpátek. Nikdo mi ho nemůže vzít, ale já ho dávám sám od sebe. Mám moc život dát a mám moc ho zase přijmout. Takový příkaz jsem dostal od svého Otce.“ (Jan 10,18)

Když bude vydán do rukou lidí, bude tímto způsobem vydán do rukou věčného Otce. Když se rozhoduje, rozhoduje se pro vydání se do rukou Otce. Jak – to je otázka až na druhém místě. Je dobré být ostražití: náboženské kategorie, které užíváme, mohou zůstat na rovině pohanské, takovéto náboženství nedává větší

pochopení tajemství života. Nestačí jen nábožensky znějící názory, které kopírují uvažování tohoto světa. Základem křesťanství je svobodné přilnutí, zdůvěření. Křesťanství nespočívá v bezchybnosti, v dokonalých vlastnostech. Jsme v nebezpečí, že začneme uvažovat o Bohu jako o někom, koho máme ve své moci. Tak si to někdy myslí dospívající děti, když chtějí „zmáknout“ rodiče.

Ježíš říká: vezmi si dítě a dobře se na ně dívej: nic nemá, není dítětem někoho významného nebo slavného. Objímá ho. A říká slavnou větu: Neposlal jsem k záchraně člověka nějakou mocnou sílu, draka, ale ovečku, beránka vedeného na popravu. Jak asi mám uvažovat o své spáse? Znovu se budeme vracet do Betléma a dívat se na Ježíše Dítě, jak je v náruči otce v jesličkách i na kříži. Při křtu jsem položen do jesliček, ve smrti jsem položen na kříž. Nic více, nic méně.

26. neděle v mezidobí

Vtírává touha vázat Boží tajemství na sebe

Kristus sestupuje z hory Proměnění. Lidé přinášejí učedníkům nemocného epilepsií, ale ti ho nemohou zachránit. Když to nedokážou sami, tak zabrání tomu, aby to učinil někdo jiný. Chtěli tomu zabránit. Z jakého důvodu? „Protože není tvým učedníkem.“ (Mk 9,38) Doslova: „Protože nechodil s námi.“ I když tak činili v jeho jménu. To znamená, v jeho síle. Nemohou vyhánět zlého, protože „jim bylo bráněno“, následovali někoho jiného. Jsou posedlí tím, jak přemýšlejí, podle toho komunikují v síle moci, která je ovládá, stávají se duchovně neplodnými. Jejich přesvědčení je nezlomné. Propadnou – dnešním slovníkem – manipulačním technikám. Apoštol chce v Ježíši vyvolat dojem, vše dramatizuje, aby Kristus znervózněl. Je to šťouravá poznámka, která chce, aby se Kristus rozzlobil. Proto se mu chce vlichotit, aby dosáhl svého.

Ježíš uvádí dva důvody, proč nebránit cizímu exorcistovi konat v jeho jménu: Kdo jedná v jeho jménu, nebude proti němu později hovořit. Co to pomůže, když patřím ke Kristu, ale za zády mluvím proti němu? Hlásím se k papeži Františkovi jako katolík, vzápětí jej pomlouvám a roznáším drby? Druhý důvod je radikální: „Kdo není proti nám, je pro nás.“ (Mk 9,40) Vtipně to komentuje Augustin v svém nahlížení pozemské podoby církve: „Mimo církev se můžeme potkat s ctností, uvnitř církve se můžeme setkat s mnoha omyly či nezdravým učením. Není třeba zakazovat nepokřtěným konat velké věci ve jménu Kristově. (...) Kde se v církvi ztrácí ctnost, nenahradí ji důraz na zpřísnění kázně.“ (De baptismo, 7,39,77)

Jedna věc je překvapivá: zatímco mluvčím apoštolů je Petr, najednou vystupuje Jan. Hovoří za všechny. Dochází k přesmyčce: my apoštolové jednáme v tvém jménu, a proto by nás neměli obcházet ani lidé. Rodí se zde zlaté pravidlo, o co se vlastně jedná: „Kdo by mne přijímal, nepřijímá mne, ale toho, který mne poslal.“ (Mk 1,37) Ona až nutkavá, neodbytně vtírává touha vázat Boží tajemství na sebe, je vždy velmi silná. Především u velmi schopných a vážených mužů. Kdo je pro druhé atraktivní, zajímavý, má rád, když mu druzí zobou z ruky. On rozhoduje, kdo v té chvíli je dobrý nebo zlý chlapec. Pořádí si své charisma, okouzluje ostatní a ve své roli vytrvává. Miluje obrazovky, mikrofon, perfektně vystupuje a jedná profesionálně. Vidíme, jak jsou apoštolové vzdáleni od Krista. Chtějí dělat vše svým vlastním způsobem. Ale právě proto nemohou nic. Ježíš jim před chvílí řekl: „Takový ďábel nemůže být vyhnán ničím jiným než modlitbou.“ (Mk 9,29) Jen ve spojení s Otcem, když bude člověk jako dítě Boží. Život, který proudí mezi osobami, které se milují, je silou proti zlu. Jediná síla, která odolává zlu, je láska

k druhému. Síla proti zlu je v přilnutí lásky. Síla nespočívá v tom, že si vydiskutujeme, kdo je největší.

Co je největším rizikem pro naše křesťanství? Že neroste blízkost s Kristem a že klademe druhým překážky. Osobujeme si právo kárat a napomínat a klást podmínky: umíme dobře stavět vrata a vysoké zdi. Překonat tento odpor je někdy těžší než vyhnat zlého ducha: rádi zavíráme dveře před druhými, utíkáme do svých ulit, vymýšlíme si výmluvy, necháváme se prosáknout tímto světem. Kdo je větší a kdo je největší. Zcela se mýlíme s Kristem. Kdy jsem se setkal naposledy s někým, koho jsem pozvedl, potěšil? Kolik lidí je kolem nás skartovaných? Kolik maličkých jsme pokazili podle vlastního obrazu? Jaký mlýnský kámen nesu na svém krku?

Co ti brání v tom, abys přilnul k Pánu, toho se rychle zbav. Zkusme si vzpomenout, zda jsme v posledním týdnu odstranili nějakou překážku, která nám brání přilnout k Pánu? Starý zákon nám uchovává dva obrazy tragického konce: obraz červa, který nikdy nepřestane hlodat v živém těle, a obraz ohně, který nikdy nepřestane pálit. Kristus na tyto dva obrazy odkazuje, aby nás přiměl k bdělosti nad naším životem.

Jsou jen dvě možnosti: blízkost s Kristem, přilnutí, v němž je síla zachraňujícího slova, nebo naše lidská síla, které věříme, že nás zachrání. Bůh dobře zná naši duši i naše zápasy. Je jako řeka, která se dostane do hloubky jeskyně, aby našla hlubiny našeho srdce. Bůh si nás najde: buď Boží mocí, která na nás dopadne, ale ještě spíše něžností, kterou máme přijmout.

27. neděle v mezidobí

Bez vztahu nemůžeme dozrát k poznání a moudrosti života

V desáté kapitole Markova evangelia nacházíme tři dvojice: muž a žena, dospělí a děti, boháč a chudák. Kristus v daných situacích vše obrací, mění zavedené pořádky, až nám vyráží dech. Nepřijímá vládu muže nad ženou, ani velkého nad dítětem, ani bohatého nad chudým. Kristus chce říci něco jiného, než se obvykle myslí, ale jeho tazatelé za ním nepřicházejí, aby ho vyslechli, ale spíše aby ho vyzkoušeli. Mají v ústech med a v srdci jed. Takže to, co jim řekne, jim bude k ničemu. Jsou lidmi dvojí tváře: nechtějí poslouchat a nechtějí vést dialog, takže se nemohou učit. Hrozí nebezpečí: bez setkání vztah neexistuje. A bez vztahu nemůže dozrát k poznání, moudrosti života.

Strategie farizeů je více než průhledná. Chtějí jej vlákat do pastí otázkou. Jak vysvětlí úryvek z Dt 24? Formulace otázky je překvapivá: problematika rozvodu nebyla kontroverzní jako dnes. Rozvod byl tolerovaný, ale ne povolený. Zde se jedná o něco jiného: jaký je postačující důvod pro rozvod (srv. Mt 19)? Říká se zde: manžel může svou ženu zavrhnout, pokud se dopustí něčeho hanebného. Starozákonní text probouzí nejistotu, protože umožňuje různé výklady, a někteří farizeové ho kvůli tomu provokují. Farizeové považovali za heretiky ty, kdo rozvod odsuzovali. To „něco hanebného“ lze chápat i jako jakýkoli nesmysl, a proto je jasné, že Kristus zaujme stanovisko ve prospěch ženy. Překročí rámec interpretace textu a doplní to, co v Mojžíšově textu není, totiž že i žena může muže „zavrhnout“ (srv. Mk 10,11–12). Za této situace nám jako ozvěna rezonuje reakce učedníků na jiném místě: „Když je to mezi mužem a ženou takové, je lepší se neženit.“ (Mt 19,10) Zde je však možná ve hře ještě něco jiného: jaké místo ženy ve společnosti zaujímají.

Ježíš si je vědom, kdo stojí před ním, přesně do puntíku ví, o co jim jde, a na oplátku se zeptá: „Co vám přikázal Mojžíš?“ (Mk 10,3) Je třeba poznamenat, že Ježíš říká: vám. Řečeno jasněji: co vám předepisuje. Neříká nám, nýbrž vám. Vyčleňuje se z podřízenosti zákonu a odsuzuje tento zákon pro tvrdost jejich srdcí (srv. Mk 10,5). V tom spočívá velká novost Kristovy řeči: je zbytečné probírat tuto otázku z hlediska, jež nepostihuje to podstatné. Problém leží jinde. Jde o tvrdost srdce (σκληροκαρδία). Tvrdost muže dokázala ženu zapudit a nechat ji bez ochrany. Z tohoto důvodu Mojžíš požaduje, aby byl napsán rozlukový lístek.

Za bezprostředním významem této tvrdosti srdce patriarchální společnosti se skrývá jiný, hlubší význam, jenž ohlašovali už proroci. Starozákonní řešení je nedostatečné: je třeba nového člověka, nového srdce. Proč? Hřích natolik poškodil obraz člověka, že už není schopen lásky a zastavuje se z pohodlnosti u právního

řešení, zákona. A ten, jak víme, hájí zájmy, upravuje věci v něčí prospěch. Farizeové se odvolávají na zákon, ale Kristus se okamžitě odvolává na Boží náhled vložený do stvoření: Bůh stvořil člověka jako muže a ženu, aby se stali jedním tělem. Člověku svěřil úkol vše stvořené pojmenovávat. Co je obsahem lidské inteligence? Pochopit podstatu, to podstatné z věcí. Toto poznání však samozřejmě zůstává neplodné, pokud nevede ke vztahu, k přátelství, neukazuje ke Stvořiteli. Je to vědění, jež člověku je k ničemu. Hřích svedl člověka na tuto úroveň: má poznání, ale nemá lásku. Proto „bylo jistě vhodné, aby ten, pro něhož a skrze něhož je všechno, přivedl do slávy mnoho synů tím, že utrpením zdokonalí původce jejich spásy“ (Žid 2,10), jak nám připomíná druhé čtení. To Kristus zbořil zeď odloučení, jež stála v cestě, tedy nepřátelství, a svým tělem zrušil zákon odloučení a nařízení (srv. Ef 2,14–15).

Hřích odděluje poznání a lásku a ponechává člověka v izolaci. Tento individualistický způsob existence není v souladu s Bohem, a proto Bůh vytváří pro člověka odpovídající pomoc. **Žena je stvořena pro pomoc, bez níž člověk ztrácí své lidství. Vyvádí z izolace a vytváří vztah. Tam dochází k naplnění stvoření, mění se způsob existence lidstva, protože způsob existence podle Boha zahrnuje druhého.** Boží způsob (τρόπος) zahrnuje druhého člověka. Adam začne existovat Božím způsobem až tehdy, kdy je stvořena žena. Až poté si postaví oltář, bude mít zakládající vztah. Stane se člověkem, když zahrnuje toho druhého, který je sice stejné přirozenosti (žena je z něj vzata), ale je jiný. Vztah může vytvořit jen ten, kdo je jiný, a proto stvořil muže a ženu (srv. Gn 1,27; 5,2). Jméno, jež Adam dává kosti svých kostí, tělu svého těla, je žena, Eva, to znamená dárkyně života. **Protože až po stvoření ženy nastává pro člověka epocha života, jež předtím nebyl, epocha vztahu.** „Kde je jedno tělo, tam je i jeden duch.“ (Tertulián) Jeho nejryzejším obrazem je vztah Krista a církve.

Boží existence je založena právě na rozmanitosti. Bůh existuje, protože je nejen Otec, ale také Syn a Duch Svatý, to je Boží existence. Zatímco my, když jsme otráveni hříchem, vnímáme rozmanitost jako hrozbu. Snažíme se ji vymýtit, zrušit, abychom vytvořili jednotu a byli uklidnění. Na tento „imperialistický“, mocichtivý a znesvobodňující způsob myšlení Bůh reaguje, protože celá země má jeden jazyk a slova vyjadřující stejný smysl. „Celá země byla jednotná v jazyku i slovech.“ (Gn 11,1) Člověk se tak stává cihlou, a ne kamenem. Cihly se stavějí pomocí formy, všechny jsou stejné, zatímco kameny, i když jsou broušené, nikdy nebudou stejné jako ostatní. Něco podobného můžeme vidět i dnes, kdy chceme rozmanitost vymazat. Nevadí nám rozmanitost, jež zakládá komplementaritu, vzájemně se doplňující existenci muže a ženy? Cožpak láska nepředstavuje rozmanitost? Cožpak dílo zla nespočívá v rafinované touze vyhladit rozmanitost, jež obohacuje?

Můžeme dospět k závěru. Objevují se děti zvěstující cennější poznání. Chtějí je poslat pryč, protože se domnívají, že Ježíšova slova nejsou pro ně. Ježíš otevřeně říká, že Boží království patří těm, kdo jsou jako ony. Jeho slova nás naplňují úžasem.

Kdo nepřijme království na způsob dítěte, nevejde do něj. Jeho schopnost důvěřovat je měřítkem přijetí, jež přesahuje všechna ostatní pravidla. Musí zavládnout ticho v našem srdci, abychom v něm uslyšeli to, co je pro nás připravené. O tom máme pak vydávat svědectví.

28. neděle v mezidobí

Kdo je můj Pán? Komu patřím?

Kristus stále převrací náboženskou logiku své doby a zejména svých učedníků, kteří mu nemohou porozumět. Dnes se vypráví příběh o muži, který běží a vrhá se na kolena před Ježíšem. V Markově evangeliu jsou jen dvě postavy, které běží za Ježíšem: k výše uvedenému ještě posedlý muž z gerazenského kraje (srv. Mk 5,1–20). Na Blízkém východě není zvykem běhat, protože se to považuje za urážlivé vůči osobě, ke které se běží. Místo toho je třeba k ní přistupovat pomalu a s respektem. V evangelijním příběhu naopak utíkají malomocní nebo posedlí, lidé zatížení nemocí, ti, kteří si už nevědí rady. Jejich situace převažuje nad etiketou a kulturou. To, co prožívají, je silnější než jejich zásady slušného jednání. Pocit rozvrácenosti je v nich tak silný, že spěchají za vysvobozením. Vědí, že osoba, ke které utíkají, může změnit jejich dramatickou situaci.

V dnešním úryvku však běží i bohatý, velmi zbožný muž. Přesto má pocit, že nepřežije, zdá se mu, že mu vlastní život uniká. Zajímá ho život věčný (zoé), život, který nezahyne, způsob bytí, který už není ohrožen hrozící smrtí. Prožívá život jako ohrožení, není šťastný, a tak ho to trápí, jako by i on měl malomocenství, jako by ho nečistý duch nechtěl nechat na pokoji. Přívlastek dobrý mistr, jímž oslovuje Ježíše, není obecný titul dobroty, jako by říkal dobrotivý, ale znamená znamenitý, velký, největší ze všech, na něž se již jistě obrátil a kteří mu nebyli schopni dát odpověď. Ježíš mu odpovídá poněkud zvláštním způsobem. Je dobrý, protože on sám už má velkého učitele: Boha se svým zákonem (srv. Mk 10,18–19).

Otázka je ve skutečnosti špatně položená. Ptát se, „co je třeba udělat“, aby člověk získal jako dědictví život Věčného, život Krista zmrtvýchvstalého, ukazuje na chybné východisko. K nabytí dědictví musí být člověk dítětem. Myslí si, že musí něco udělat, aby získal dědictví. „Jsme-li však děti, jsme i dědici: dědici Boží a spoludědici Kristovi.“ (Řím 8,17) Člověk musí někomu patřit, ne něco dělat. Proto Ježíš končí slovy: přijď a následuj mne. Buď chápeme život podle pohanského pojetí náboženství, tedy jako svůj závazek, nebo chápeme svůj život jako akt víry, což znamená nechat se obejmout, a tím přijmout Boží dílo.

Boží dítě hledá ve svém dědictví věčný život. Po čem pátrá? Doslova „shání“ něco od Boha, protože dědictví ve Starém zákoně je vždy dílem Hospodina Izraele. On uchovává dědictví Abraháma, jeho dětí. Rád by udělal něco pro Boha, aby od Boha získal dědictví věčného života. Hledá jistotu života, života bez konce, ale myslí si, že aby ji zdědil, musí něco udělat pro Boha. Ježíš tedy cituje z druhé desky Zákona. Ta se zabývá vztahy mezi lidmi. „Nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš (...)“. Ukazuje jeden rys: vztah k Bohu se projevuje vztahem k člověku. Cesta k Bohu prochází

skrze člověka. Víra prochází tím, co s druhými prožíváme. Kdo chce udělat něco pro Boha, musí to poznamenat jeho vztah k člověku. I sv. Bazil umožnil žadateli stát se poustevníkem až po dosažení dokonalosti v klášteře, v němž prokázal svoji lásku k bližnímu. Až tehdy dozrál k životu s Bohem na poušti. Když je láska dokonalá, můžeme být skutečně sami s Bohem, protože jsme v dokonalém společenství s ostatními.

Majetnému člověku nechybí sebevědomí. Vše zachovává od mládí: je vlastně na sebe „správně“ přísný, navíc zbožný, dokonce podle jeho názoru nadprůměrně, nádavkem mu záleží na zákonech a na životě podle nich. Jeho náboženské smýšlení je dokonale vyjádřeno v položené otázce. Prozrazuje naprosto jeho náboženskou mentalitu: „Co musím dělat?“ Není to i naše častá otázka? Nenavykli jsme si na duchovní život, který je zářmován povinnostmi a příkazy, které však nikoho neudělaly šťastným? Je to snad rozpoložení srdce, které člověka učiní živým? Přivádí ke zdroji života? Činí nás blahoslavenými, šťastnými?

Srovnajme tento postoj s tím, co o životě s člověkem Bůh říká: „Já budu vaším Bohem a vy budete mým lidem.“ (Jer 30,22) Smlouva vyjadřuje sounáležitost, obsahuje identitu. Hovoří o jediném: čím život žiji, kdo je můj Pán, komu patřím. „Když hledáte ospravedlnění v Zákoně, nemáte už s Kristem co dělat, vypadli jste z milosti.“ (Gal 5,4) „Co dává život, je duch, tělo nic neznamena. Slova, která jsem k vám mluvil, jsou duch a jsou život.“ (Jan 6,63)

Na čem závisí můj život? Čím je? Na věcech? Je to založen na věcech, na životě pozemském (bios), na mé vlastní síle? Nebo na mých duševních kvalitách (psyché), na mé vůli k životu? Nebo je darovaným životem (zoé), darem, který jsme již dostali? Je-li darovaný život (zoé) životem dítěte Božího, životem se Synem a životem Syna s námi prožívaným, je darem. Zde se dostáváme k jádru: každá forma vlastnictví je špatná, je-li výrazem toho, co si myslím, že mohu ovládat bez ohledu na druhého. Je-li život darem, jediným způsobem, jak ho žít, je žít ho jako dar, aby člověk dospěl k tomu, aby rozvažoval v srdci, jak má užívat svěšené k radosti dárce. Jak? Hledáme onen Boží projekt, kde má všechno své místo, a proto již nic jiného nevlastním.

Ohniskem celého příběhu je Kristus. Bohatého člověka miloval, a ten přesto odešel smutný. O co se přesně jedná? Slovy evangelia: „Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mě a pro evangelium ztratí, zachrání si ho.“ (Mk 8,35) Ti, kdo propadli logice vyjádřené sloganem: dělat, abych získal, se postupně stávají otroky mentality vlastnictví. Důsledek? Ztráta schopnosti uvažovat o stvořených věcech jako o daru. Vytrácí se z člověka základ, ztrácí půdu pod nohama, míjí se s láskou, která je svobodná. Kristus ho miluje a upírá na něj svůj pohled. Doslova: čte uvnitř, vidí dovnitř. Bohatec lásku nechápe. Ve skutečnosti mu chybí jedna věc: „Jedno ti schází.“ Nevidí, že v jeho případě majetek vytváří propast mezi lidmi, vyhání lásku. Láska vždy proniká tvář laskavostí, láska přetváří to, na čem člověk staví.

Odchází smutný. Měřítkem spravedlivého života je nakonec štěstí. Slovy evangelia: blahoslavenství. Měří se vztahem k druhým, prostřednictvím vztahů: k věcem samotným, k sobě samému, k druhým, k Bohu. Co nás zarmucuje, uzavírá, uvěznuje? K odpovědi dojdeme tehdy, když toto rozpoložení pojmenujeme přesně: neprožíváme dar jako dar, stále se snažíme dělat něco, za co si něco zasloužíme. Jsme natolik v zajetí očekávání, že se nepozorovaně vytrácí naděje. Nakonec nás zneklidňují druzí, zneklidňují nás věci, zneklidňuje nás sám Bůh. Zůstáváme daleko od pohledu lásky. Stává se nám něčím neznámým. Víru manipulujeme, když tvrdíme, že Bůh nás miluje jen tehdy, když se nám daří.

Logika evangelia je zcela jiná. Otázka v dnešním evangeliu je hluboká: Čí jsem? **Od koho k nám proudí tvůrčí jiskra?** Nechám se oslovit, usměrňovat a řídit tím, že se stanu obětí mnoha starostí a obav, které člověka přetvářejí v osamělce proniknutého smutkem, anebo zahlédnu Ježíšovy Oči, které na mně stále spočívají a čekají, až se náš pohled střetne?

29. neděle v mezidobí

Život na Boží způsob

Předpověď – reakce – poučení. Vždy je před námi Boží záměr, co v nás vyvolává a jak se z toho poučíme. Vzpomeňme jen na návštěvu papeže Františka na Slovensku. Jaké poučení si z ní můžeme učinit? Tři prosté postřehy na začátek:

a) dojem. Byl jsem fascinován, spolu s mnoha jinými, radostností, která vyzařovala z papežovy návštěvy. Dlouho jsem nevnímal tak intenzivně radost, radost v Duchu;

b) úderná věta: Mohlo by se citovat mnoho vět: pro sebe uchovávám jednu z nich: „Když cítíte, že vám chybí nadšení, musíte začít rozlišovat, pochopit, proč.“

c) osobně laděná spontánní odpověď. Dovolím si být osobní: Na mysli mi vytanula slova při pohledu na papeže: „To je můj milovaný syn, v něm mám zalíbení, toho poslouvejte!“

K dnešnímu nedělnímu evangeliu: připojuje nás ke Kristu, který je na cestě. Spolu s ním jdeme do Jeruzaléma: zbývá málo času, zůstává už jen epizoda se slepcem z Jericha (Mk 10,46-52), a poté Ježíš slavnostně vstoupí do Jeruzaléma. Bezprostředně, co Kristus potřetí vystupuje se svým programem, přistupují k němu dva z Dvanácti: Jakub a Jan. Dostávají lekci: v Božím království nemáme hledat privilegia, ale učíme se za jeho dosažení zemřít. (Jan Zlatoústý)

Mistr už skončil se svými kázáními zástupům a věnuje se pouze učedníkům. Až s jistou trpkostí zjišťujeme, že mu nerozumějí, nechápou. Nejsou naladěni na jeho způsob myšlení. Něco jim brání skutečně vidět a uznat, kdo je, proč přišel a proč ho Otec poslal. Nacházíme se v situaci, kdy Kristus potřetí ohlašuje svoje umučení, smrt a vzkříšení. Potřetí Kristus ukazuje, proč je odhodlán jít na smrt: Otec dává člověku svého Syna tím, že ho vydává lidem do rukou. Je dán lidem, protože darem Syna se Otec navždy stává Hospodinem, který otcovsky doprovází Boží lid. Nejde o svévolné rozhodnutí hrát si na hrdinu a obětovat se jako jakási oběť. Ne, Ježíš je Otcův dar lidstvu, protože když se lidstvo dotkne jeho těla, ukáže se, kdo Otec skutečně je. **Otec nás považuje za hodné, aby nám svěřil svého jediného Syna.**

Ježíš byl první, kdo o této velké pravdě rozvažoval: Otec tak „miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“. (Jan 3,16) Místo toho se zdá, že ti, kdo jsou s ním, učedníci, nadále uvažují podle světa, zcela světsky. Jsou uvězněni v mentalitě starého člověka.

Bůh sám o sobě má život, který je společenstvím lásky. Žije na způsob společenství, v neustálém obětování sebe sama ve formě daru. Markovo evangelium svědčí o Kristu. Je člověkem podle Boha, je jako Bůh. A kdo ho přijímá, přijímá toho, který ho poslal (srv. Mk 9,37). To je Ježíšův způsob života, to je pravda, kterou zjevuje:

On je Otcův dar. Kdo ho přijme, žije život, který nejen pochází od Boha jako život celého stvoření, ale žije život podle Boha. Život Boží je stálé obdarování, je darem. Apoštolové, ačkoli jsou si lidsky blízcí, mají „stejnou chemii“, žijí tělesně. Chybí jim Duch, pneuma (1Kor 2,12–14). Na začátku Janova evangelia to Ježíš objasňuje Nikodémovi (srv. Jan 3,5-6). Abychom porozuměli, chápali, viděli dále, musíme mít Boží život. Abychom poznali nebeské království a vstoupili do něj, abychom si osvojili způsob uvažování vlastní Božímu království, musíme mít život království, to znamená život Syna.

Nacházíme se vždy na rozcestí. Na jakou stranu se vydat? Uvažovat podle přirozenosti, podtrhněme zraněné lidské přirozenosti, se projevuje tím, že se snažíme zachránit sami sebe, chceme se zaopatřit. Ti, kdo myslí podle Boha, žijí život podle Boha, život na Boží způsob, a proto žijí z obdarování, na které odpovídají.

Je to křižovatka, kterou v evangeliu nacházíme mnohokrát. Mentalita jednostranně založená na potřebě zajistit si obživu je reálným kulturním a antropologickým důsledkem hříchu. To je hluboká nerovnováha, kvůli níž člověk již není schopen obnovit pravou inteligenci, pravý intelekt, a to natolik, že k obnovení intelektu je třeba čekat na dar Ducha Svatého. Čím se stává? Stává se v nás moudrostí, již člověk poznává své vlastní dovršení. Jinak se i do víry vkládá uvažování tohoto světa: podle tohoto světa, to znamená podle lidské přirozenosti, podle jednotlivce, který se snaží rozšířit svou individualitu nad ostatní. Chce vládnout, ovládat, panovat. Touží být vrchností. Proto není divu, že Jakub a Jan žádají Ježíše, aby byli jeden po jeho pravici a druhý po jeho levici: vlastně ani nevědí, o co žádají (Mk 10,38).

Kdyby věděli, že jeho trůnem je kříž a že jeden ukřižovaný bude po pravici a druhý po levici, žádali by to? Jistě by v tom případě nikdy nežádali, aby mohli sedět vedle něho. **Pokušení, které had naznačil, totiž staneš se něčím jiným, než čím už jsi, něčím víc, než co jsi dostal darem, toto svádění zůstává více než aktuální.**

Obráz kalicha naznačuje osud, který člověka čeká. Kristus odkazuje na Žl 75,9, Iz 51,22, Jer 25,15–18, Ez 23,32–34, kde kalich představuje kruté, strašné utrpení. Rozhněvané zlo, zlolajný hněv, který se rozpoutá. To je kalich, který má vypít, to je ponoření, které učedníky čeká. Tím se zde předjímá ponoření, které odkazuje na křest (srv. Mk 10,39). Ten učedníky čeká.

Ponoření do dějin plasticky ukazuje Žl 69,15–16. Voda dosáhne až k hrdlu, bahna, velké bouře, v průtrži mračen, kde se rozpoutají všechny vesmírné síly zla. V této zkoušce se jedná o to vytrvat, zůstat věrný, nestarat se o sebe. **I ve zkoušce žije křesťan z obdarování, i tehdy je miláčkem Božím, i když jeho životní příběh se zdá být více než krutý.** Odpověď obou učedníků je proniknuta uvažováním vlastním světu. Ten spoléhá sám na sebe, věří, že uspěje sám.

Kristus k tomuto pojetí moci zaujímá jasné stanovisko: „Mezi vámi však tomu tak nebude. Ale kdo by chtěl být mezi vámi veliký, ať je vaším služebníkem.“ (Mk 10,43)

Nikde jinde to není jasněji napsáno. Kdo uvažuje v pojmech nadvlády a uplatňování moci, je ponořen do mentality světa. V pohledu Ježíše je první ten, kdo je otrokem všech (srv. Mk 10,45).

Je lehké odsuzovat ty, kdo vlastní paláce. Ale i zdánlivě malý paprsek moci, jež uplatňujeme ve svůj prospěch, bezohledně vůči druhým, ba i v malé věci, má ničivý účinek na rozpoložení našeho srdce. O jaký život se nám jedná, když prosazujeme ve svých rozhodnutích ohled na sebe sama? I zdánlivě nepatrné zaměření na sebe, strhávání pozornosti k vlastní osobě, narcistické zahledění se na sebe kvůli banální věci se stává znesvobodňujícím. V celé nahotě tím svým vnitřním postojem odpovídáme, o jaký život se nám vlastně jedná. Kde se i v nepatrné věci pachtíme po tom, abychom své ego mocensky vnutili druhým, působíme utrpení. Kde je nutíme takto trpět, vytěsňujeme na okraj nový život, život, který se nebojí být darem. Kdy se náš život stává darem? Když je náš život nesen jako dar, který chceme odevzdat Bohu, protože je věrným Otcem všech svých dětí.

Jsme na cestě, a to je zvláštní situace. Čím? Paradoxem! Je zavádějící vidět jen cíl, a nevidět cestu. Ale platí i obráceně. Přes námahy cesty ztratit z očí cíl je podobně zhoubné. Jen v důvěrném spočinutí v jeho Srdci jdeme správně, protože on nás nese a přináší k cíli. Znovu v nás má ožít evangelní: Já jsem cesta. Já jsem alfa i omega všeho. Obdržíme Boží království darem tehdy, když jej dáváme druhým.

30. neděle v mezidobí

Vezmi mě s sebou

Jsme stále na cestě do Jeruzaléma spolu s Ježíšem. Nacházíme se na nejnižším bodě. Dvě stě metrů pod hladinou moře. Odtud začíná skutečný výstup do Jeruzaléma, který je až do výše 826 metrů nad mořem. Převýšení je tisíc metrů. Takové známe z Vysokých Tater. Kristův odchod z města je formulován termínem vyjít (ἐρχομαι), který najdeme ve Starém zákoně, když se hovoří o exodu Božího lidu z Egypta (srv. Ex 13; Dt 11). Exodus stojí na počátku osvobození.

O čem vypovídá slepec ležící na zemi a žebrající o almužnu? V zaslíbené zemi, kde se nachází, je třeba se osvobodit od falešné zaslíbené země. V čem faleš spočívá? Vidíme Mesiáše pohledem, který brání vidět Mesiáše. Brání mu pochopit, v čem skutečně spočívá mesiášský čas, mesiášské působení a postava samotného Mesiáše. Falešné se propadá do zdání (δόξα), propadáme domněnkám, veřejnému mínění, samozřejmostem, o kterých už ani neuvažujeme. První pohled často klame. Timaiův syn Bartimaios svým jménem mnohé prozrazuje: kořen τιμή označuje úctu, vážnost, čest, počestnost, důstojnost, čestný úřad, poctu, čestnou odměnu. Jeho otec byl čestný muž, je synem čestného a váženého muže. Co znamená, že je synem? Podobá se otci, muži, který usiluje o čest. V celém Markově evangeliu je slovo syn použito pouze dvakrát: synové Zebedeovi (srv. Mk 10,35) a nyní pro syna Timaiova (srv. Mk 10,46).

Učedníci se na cestě za dovršením Kristova života o Velikonocích hádají o to, kdo je největší, a nárokují si nejdůležitější místa. Přestávají být syny, Božími dětmi, protože se přestávají podobat Bohu. Oslepnou. Jsou více zaslepení než slepý Bartimaios. V příběhu není jen jeden slepec, ale v zaslepenosti jednoho vidíme zaslepenost mnohých. Absolutně nechápou styl Mesiáše, který nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život.

Ježíš klade slepci stejnou otázku jako oběma Zebedeovým synům Jakubovi a Janovi. „Co chcete, abych pro vás udělal?“ Stejně se ptá Bartimaia: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ Musí ji zopakovat slepci, aby ji znovu uslyšeli i jeho učedníci. Jaký to paradox: jdou za ním, ale nenásledují ho. Evangelium mluví o tom, že „přišli do Jericha“, v množném čísle. Řecký text doslova zní: „A když se svými učedníky a dosti velikým zástupem vycházel z Jericha“, už hovoří o tom, že je to Kristus, kdo opouští Jericho uprostřed tohoto zástupu a učedníků, kteří ho nenásledují. Je to on, kdo vychází. Jediný, kdo ho začne následovat, je slepec. V závěru úryvku se píše, že „šel tou cestou za ním“ (Mk 10,52). Ostatní se však nadále řídí svými vlastními představami.

Z toho vyplývá, že základní otázkou těch, kteří jsou Ježíšem povoláni, aby byli s ním, je otevřít oči, ale aby člověk viděl, musí se narodit shůry, mít nový život (srv. Jan 3,2-5). Obrazem slepce z Jericha Marek otevírá cestu, kterou musel projít celý Starý zákon: přejít od slyšení k vidění (srv. 1Jan 1,3).

Co se stalo v dnešním příběhu? Bartimaios zaslechl sluchem, že kolem prochází Nazaretský. Ucho pracuje, slyší a ústí do nového slova. Nazývá Krista Synem Davidovým (Mk 10, 47-48). Učiní krok, který ostatní neudělali. Má skutečnou potřebu spásy. Je na zemi, ale touží po nebi. Ti druzí omezují svůj obzor na čistě pozemské osvobození. Hovoří neustále o tom, že vstupují do vlastního nitra a zase z něho vystupují. Spirituální narcismus jim brání vidět druhého v jeho volání. Všímají si jen toho, co se jim honí v hlavě.

Když ho Kristus volá, odhazuje svůj plášť, což je slovní spojení, které se ve Starém zákoně často opakuje. Plášť je projevem důstojnosti osoby, je to sláva v pravém teologickém smyslu. Plášť prozrazuje, kdo jste, na jaké společenské úrovni se nacházíte, co nosíte. Slepce odhozením pláště odhazuje svou historii, tedy to, čím byl a co měl do té chvíle. Přesně to, co učedníci nedokázali a co nedokázal ani Izrael. Ani zákoníci, ani kněží, ani mocní se nedokázali zbavit své historie, toho, čím byli nebo co si mysleli, že jsou, aby přijali naprostou novinku. Slepce však udělal právě to, že se zbavil sám sebe. To je to, co Kristus přišel udělat, aby nás osvobodil od nás samých.

Spasitel prakticky nic neudělal. To je jeden z mála příkladů, kdy se v člověku stane obrovská, totální věc, a Kristus je zcela nehybný, neudělá nic, ani slovo, ani gesto, dokonce ho ani přímo nezavolal, ale nechal si ho zavolat a zeptal se ho: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“ (Mk 10,51) Chtěl, aby stanovil svou diagnózu a vyslovil ji.

„Ať vidím!“ Co tím říká? Mohu znovu vidět! Viděl jsem a chtěl bych vidět znovu. Ať vidím to, co vidíš, Pane, Ty. „Tvá víra tě zachránila.“ (Mk 10,52) Kristus mu odpovídá, jako by říkal: Víra, s níž jsi mě přijal, tě zachránila. Je zde odezva všechnu skepsi překonávající naděje: „Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi, těm, kdo věří v jeho jméno.“ (Jan 1,12) Zde je přechod od ucha, které naslouchá, k oku, které vidí. Kdo se za ním vydal, je od té chvíle pravým učedníkem. Co nás slepý učí? Křesťanské násobilce: svěřil se, osvobodil se, odhodil věci, nebyl vázán na to, čím byl, ale byl otevřen novému. O co prosil? „Smiluj se nade mnou.“ A naplnilo se to, o co prosil? Do takové míry, že již touží po jediném: Vezmi mě s sebou, nenechávej mě tu. Vezmi mě s sebou. A kráčí za Pánem. Tak Bůh jedná s každým svým dítětem, dcerou a synem. Činí je dětmi toho, kdo je nejdůstojnější, kdo má vážnost nejvyšší. Kdo je nejvyšší Svatý.

31. neděle v mezidobí

Křesťan přijímá Pánova slova, která ho proměňují k činům lásky

Prožíváme nyní v celé církvi synodální cestu. V čem je nová? V důrazech, který je jí dán. Upozorníme na dva z nich:

- a) oživení zvyku naslouchat jeden druhému; mnohé sestry a bratři se ani neodvažují si myslet, že jim někdo naslouchá. Musíme se tomuto zvyku znovu učit;
- b) hloubka, do níž má být tento postoj k vzájemnému naslouchání ponořen – hledáme známky Ducha, neprosazujeme názory; cílem obnovy církve je naděje, již má prozářit sekulární svět.

Synodální cesta není další farní piknik, kde jsme rádi, že jsme spolu. Nespočívá v tom, že dáme každému určitý prostor času, aby se vyjádřil k otázkám, které papež František klade celé církvi. Není to prostor, kde se můžeme konečně vymluvit a zbavit se pocitu, jak je to v církvi všechno nemožné, těžké, prapodivné či tragicky groteskní. Potřebujeme se vyléčit ze sebestřednosti. Osobní, církevní či klerikální. Nestačí se církevně korektně líbit, už vůbec ne vést stálou zákopovou válku, která je obhajována právem na svobodu projevu nebo uplatnění veřejného mínění v životě církev. O co se v synodálním procesu jedná? O získání trvalého postoje spoluúčasti mezi těmi, kteří jsou uchváteni evangeliem. Objevují dary a plody Ducha (KKC 1831 a 1832). Jak? To naznačuje dnešní evangelium.

Nyní jsme v Jeruzalémě a Kristus již učinil mocné gesto, když vyhnal chrámové prodavače. Poté, co byl vyslýchán velekněžími, zákoníky a staršími ohledně své autority a vzkříšení mrtvých, podstupuje nyní potřetí jakýsi výslech. Tentokrát je to jeden ze zákoníků, který si je jistě vědom toho, že Kristus v sobotu konal mimořádné skutky. Klade mu otázku: Které přikázání zachovává i Bůh. Proč je sobotní odpočinek považován za první ze všech přikázání?

Kristus odpovídá na hlubší úrovni, než zákoník očekával. Kristus chápe tuto otázku po svém. Překládá ji pro sebe: co je prvním přikázáním, od něž odvisí všechna ostatní? Dokonce i životní styl, který jde proti proudu mínění světa. Z tohoto důvodu je Kristova odpověď skutečně překvapivá. Je zvláštní, že zákoník je schopen pochopit hloubku Kristovy odpovědi, ačkoli vlastně čerpá „jen“ z izraelského vyznání víry. Není křesťanem.

Vše začíná nasloucháním Izraele a apeluje na absolutní přijetí toho, co říká Hospodin. Svatý Pavel jasně říká, že „víra pochází ze slyšení a slyšení je o slově Kristově“ (Řím 10,17).

Následuje druhá rovina, rovina lásky k Pánu. Dodejme: lásky do všech důsledků. Přijetí slova může být uskutečněno pouze celým člověkem. Neexistuje žádná alternativa mezi láskou k Bohu a láskou k člověku. Rozkol lásky je fatálním důsledkem hříchu. Kristus nyní zdůrazňuje, že před zákoníkem stojí Bůh, který ho volá. Proto nebude možné vytvářet jakési náboženství vůči Bohu a mít postoj k bližnímu, který by nevycházel ze stejného postoje.

Skutečnost, na níž vše závisí, je víra. A proto je to přijetí celého Krista. Přijetí člověka proměňuje v projev lásky. V křesťanství nevystačíme s přijetím náboženských pravd. Křesťan přijímá Pána a v přátelství s ním přijímá jeho slova, která ho proměňují k činům lásky. Na synodální cestě se zajímáme o to, co říká Kristus druhému v jeho srdci. Jen tak můžeme odhalit v jednání člověka, co v něm Bůh koná. Znamky působení Ducha. To je společná cesta církve pro dnes a zítra.

32. neděle v mezidobí

Kam nás dovede křesťanství toužící po moci?

Dnešní úryvek obsahuje Ježíšova slova, která předcházejí jeho apokalyptické řeči. Zahrnuje kritiku zákoníků, která se stává pro učedníky varováním. Výstrahou. Upozorněním. „Varujte se učitelů Zákona!“ (Mk 12,38) Měli tendenci spojovat Mesiáše s králem Davidem. Jejich mysl ovládly myšlenky touhy po moci. Stala se lákadlem. Těm, kteří jsou „prolezlí“ mentalitou moci prostřednictvím náboženství, je lépe se vyhnout. Vystříhat se jich.

Co je na zákonících nebezpečného? Jejich dlouhá roucha podnítila představivost exegetů. Proč si Ježíš všímá jejich oblečení? Pravděpodobně nosili zvláštní roucha. Oblečením, gesty a chováním sdělujeme svůj odlišný názor. Když přijde někdo honosně oblečen, nese se jak páv a dává najevo svoji nadřazenost, rozhostí se výmluvné mlčení. Byla to vlastně jakási uniforma. Uniformy oddělují od obyčejných lidí. Považovali se za ty, kdo mluví ve jménu Božím. Mohou soudit, protože znají učení. Oblékání odhalilo jejich nitro: nositel moci není nic víc než figurína. Takový okázalý oděv mohl přitahovat pozornost jako na přehlídce, ale ve skutečnosti oblékal nicotu. Dával příležitost nafouknout své vlastní ego. Pozdravy na náměstích, úklony, polibky, to vše bylo jen zástěrkou. Ruku v ruce uzurpátoři duchovní moci ztrácejí jakoukoli zábranu, jejich sociální citlivost se vypaří jak pára. Pozbydou ostych, vyjídají vdovy (Mk 12,40). Zneužívají nejzranitelnější: bezbranné ženy, které po smrti manžela potřebovaly jejich právní služby při vyřizování závětí a dědictví.

Vdova ze Sarepty byla požehnaná, protože se setkala s pravým prorokem Eliášem, který ji prosil, ale také jí hojně vrátil. Ve skutečnosti se nádoba s olejem a nádoba s moukou - díky Božímu muži - už nikdy nevyprázdnily. Naopak, když se člověk setká se zákoníky, je konfrontován s falešnými proroky, kteří mají daleko k tomu, co Deuteronomium předepisuje jako péči o vdovy (srv. Dt 10,18; 24,17).

V chrámu, na nádvoří vyhrazeném ženám, bylo třináct otvorů, do kterých se házely obětní dary, vyrobené z bronzu, aby zněly. Čím více mincí bylo vhozeno, tím více se ozývaly, i když neměly žádnou hodnotu. To je dobro, pro které se trubicí (srv. Mt 6,2). Jeden z otvorů byl na rozdíl od ostatních mnohem jednodušší a bez jakéhokoli nápisu. Navíc, když sem někdo něco hodil, nebylo to ani slyšet. Na toto místo chodí vdova beze svědků, bez rachotu padajících mincí: má toho málo, ale všechno tam dává.

Boží Syn říká jasně: tato vdova je tak chudá, že nemohla hodit mnoho, protože neměla nic. A přesto do pokladnice hodila více než všichni ostatní. V řečtině sdělení silně zazní: dala ve své bídě. Výraz *hystereseōs* vyjadřuje nouzi, pocit nedostatku. Ona, která měla nedostatek věcí, třela bídu, darovala, co měla. Proč? Aby mohla žít. Dala to, co měla na svůj život (srv. Mk 12,44).

Všechno odhodila, stejně jako slepec v Jerichu odhodil svůj plášť. Proto je obrazem pravého učedníka. Je živa z víry. Naopak pro zákoníky byla zdánlivá zbožnost jen divadlem, aby získali moc, společenskou, ekonomickou, kulturní a politickou prestiž, aby se tvářili jinak, než ve skutečnosti byli. Ve skutečnosti se pod náboženskou maskou ukazují takoví, jací jsou: ve skutečnosti jsou dravci, predátory, kteří berou vše jen pro sebe. Otázka je stále stejná: kam nás dovede křesťanství toužící po moci, po přepychu dlouhých rouch, uniforem, všeho, co bylo vymyšleno jen proto, aby dávalo pocit nadřazenosti? Falešná podoba náboženství nikomu a ničemu neprospívá. Je jen domečkem z karet, který se rozpadne se závanem větru.

V evangeliích není ani slovo o tom, jak byl Kristus oblečen. Měl plášť během svého umučení. Stal se pláštěm slávy. Měl nesešívanou suknici, o kterou vojáci losovali. Apoštolova výzva zní jasně: „Oblečte se v Pána Ježíše Krista.“ (Řím 13,14) A do čeho se oblékl náš Pán? „Sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí.“ (Fil 2,7) Stále aktuálnější je pro nás Pavlova výzva: „Oblečte se do plné výzbroje Boží.“ (Ef 6,11)

33. neděle v mezidobí

Jedinou pevnou věcí zůstává vztah k Bohu, vše ostatní se hroutí

Třináctá kapitola Markova evangelia obsahuje nástin popisu dějin. Jejich křehkost a dramatickost představuje obraz porodních bolestí. Vše je jen „začátek strastí“ (Mk 13,8). Řecké slovo strast (ὥδιν) znamená porodní bolesti. Je to zrození nového světa, naplnění stvoření světa a dějin skrze zjevení zmrtvýchvstalého Krista. Kristus vtahuje dějiny do procesu naplnění. On je naplněním dějin. Znamení křehkosti stvoření a dějin nám umožňují zhlédnout eschaton. „Vyvolení ze čtyř světových stran“ neuvidí jen rozpad dosavadního světa, nýbrž budou svědky něčeho, co je z Božího pohledu jen rozpadem pozlátka, které neodolá toku času. Boží slovo odkrývá, co mocní tohoto světa zakrývají: neproniknutelnou pravdu o dovršení času.

Když se tyto pozemské věci začnou drolit, pozlátko rozpadat, můžeme nahlédnout smysl dějin, to je apokalypsa. Už slovo eschaton (konec) ukazuje, že se začínáme přibližovat tomu, co je pravda. Neodhalujeme pravdu, ale ona se vynořuje. To je smysl apokalypsy, která není ani tak sérií dramatických událostí, jako spíše odhalením smyslu událostí a vnímáním jejich významu.

Nastane zatmění slunce a měsíce (srv. Mk 13,24). Slunce a Měsíc jsou něco stálého. Projdou však pádem, zánikem, který se stane posledním pohybem dějin. Bible rozlišuje mezi Izraelem a lidmi, kteří uctívají hvězdy, slunce, měsíc, nebeské vojsko (srv. Dt 4,19–20). Izrael je povolán k dějinám vztahu. Žije v dějinách ze smlouvy s Hospodinem. Ostatní se spoléhají na něco jiného. Sám Izajáš popisuje konec nebeské říše: „Ztratí se všechna souhvězdí nebe, nebesa se svinou jako svitek a všechna jejich souhvězdí spadnou, jako padá listí z révy, jako suchá ratolest z fíkovníku.“ (Iz 34,4) Když se dějiny převalí, padnou ti, kdo se považují za děti těchto hvězd, i ti, kdo se považují za děti slunce. Padne stejně i ten, kdo si v srdci myslí: „Vystoupím nad výšiny oblaků, vyrovnám se Nejvyššímu.“ (Iz 14,14) Ti, kdo čerpají sílu a moc z hvězd, budou mít stejný úděl jako padající hvězdy.

Křesťanství osvobodilo člověka od těchto mocností, protože jsme se stali Božími dětmi, a ne už dětmi hvězd a těchto vzdušných mocností, kterým jsme se podřídili. Dějiny ukazují, že v určitém okamžiku se silou člověka stává ideologie. Mají osud hvězd.

Sílu k životu si člověk může vzít pouze od Boha, nemůže si ji dát sám, musí být obnoven. Boha můžeme poznat jen jako děti, protože je Otec. Dějiny jsou rozením, zrozením nového člověka, člověka podle Boha.

Bůh nám dává život skrze tuto křehkost dějin, tento počátek bolestí, tuto křehkou skořápku, z které se klube ven, aby viděl. Základem všeho je naše společenství s Bohem. V hodině ukřižování, kdy všechno skřípe a třese se, je jediným pevným bodem věrný vztah mezi Otcem a Synem. Jedinou pevnou věcí zůstává vztah k Bohu, vše ostatní se hroutí. Nezůstává kámen na kameni, ani vesmír, ani ideje, zůstává jen láska.

Z této lásky vzešel Syn člověka, tedy člověk podle Boha, člověk stále se dovršující v otřesech světa. Společenství s Bohem zahaluje člověka bezpečím, stává se součástí božského prostředí. V něm se nám odhaluje smysl dějin, událostí, setkání, života. Jen Boží věrnost dává základ veškeré naší budoucnosti.

Slavnost Krista Krále

Den začíná večerem, do kterého přichází Kristus

„Ty jsi židovský král?“ (Jan 18,33) Proslulá Pilátova otázka. Jak se asi tvářil při pohledu na Ježíše? V tom zuboženém stavu po bičování se mohl pyšnit královským titulem? Ale byl to přece argument obžaloby: „Rozvrací náš národ, brání odvádět císaři daně a vydává se za krále Mesiáše.“ (Lk 23,2) Pilát byl zkušený vysoký úředník s politickým přehledem. Byl zvyklý řešit praktické věci. Buřiče rozpoznal, uměl zakleknout a daně vyždímat, ale král – Mesiáš? Nechápal! Vzpomeňme na okamžik v dějinách Izraele, kdy si chtěl zvolit krále. Proroci upozorňovali, co to obnáší. Vždyť ostatní národy jej mají. Ale až v Ježíši přišel král, kterého si Hospodin vyvolil (srv. Dt 17,15), ale „jeho vlastní ho nepřijali“ (Jan 1,11).

Jeho království totiž „není z tohoto světa“ (Jan 18,36). V něm neplatí pozemské zákonitosti založené na donucení a prosazování vlastní vůle na úkor druhých, kde se zápasí o dělbu moci, osobuje právo schvalovat jednání druhého a klást překážky. Jeho království je opakem hmotného, ale do pozemského vstupující a světské proměňující: „Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě.“ (Jan 18,37) Souvisí sice s dějinami, ale zároveň dějiny přesahuje. Přichází jako pravda, kterou Bůh odhaluje člověku skrze milost a svobodu člověka, prostřednictvím slova a naslouchání, slov a odpovídání proměnou života. Proto Boží lid stále volá: Maranathá.

Věnujme se chvíli slovu pravda. Kolem sebe a u sebe nejčastěji slyšíme: „Já mám pravdu!“ V tradici řecké a římské lze pravdu hledat v řádu mezi jevem a jeho ideou. Je zasazena do systému – pro Řeky ideálního, pro Římany legálního, ale vždy do systému. V biblickém pojetí je pravda (emet) ztotožněna s Boží věrností, dodržováním daného slova, Boží přísahou. U Jana je pravdou existence Boha jako Otce, který vytváří a dává život. Je to zjevení Boha jako lásky. Co tato láska činí? Zahřnuje druhého, jeho život do svého. A tím život dává. Je to život ve společenství s ním (koinonia). Člověk má účast na jeho společenství s Otcem a Duchem Svatým. Být v pravdě znamená být v Duchu. „Ale až přijde on, Duch pravdy, uvede vás do celé pravdy.“ (Jan 16,13) Uvádí tím, že přivádí, ukazuje, zasvěcuje. Doprovází, je blízko.

Jak? V křesťanské tradici výsostným místem setkávání je večer a ráno. **Den začíná večerem, do kterého přichází Kristus.** Když procházíme den s Kristem, zpytujeme svědomí. A když usínáme, prosíme, aby první myšlenka, s kterou budeme vstávat, přišla od něj. Ranní modlitba je odpovědí na toto Boží vnuknutí. Tím se stává Kristus mým Králem.

Evropa se zrodila z těchto tří skutečností: z židovsko-křesťanského náboženského principu víry, z řeckého principu poznání ideje a z pojetí práva, které vzniklo ve starém Římě. Ve druhém tisíciletí však idea a zákon zcela vytlačily princip víry: systém převažuje nad společenstvím, a když existuje systém, vždycky dochází ke konfliktu. I náboženské systémy vyvolávají bratrovražedné konflikty. Otevírá se nám prázdný prostor pro pohanství života. Když se ptáme, co je Boží království, ptáme se, jak vnést život do starého a otevřít se životu nového. Jak nechat vstoupit! Jak nastolit soulad se sebou, lidmi, přírodou. Existuje Otec lži a Otec pravdy. Nepřítel rozděluje, ale Kristus přišel, aby přinesl společenství, vládu Otcova společenství. Někdy stačí velmi málo k obnově života s Bohem. Jak žít podle Krista? Jak žít jiným životem, ponořeným do něžnosti Otce? (Jan 6,15) Když mému večeru a usínání, mému ránu a vstávání bude kralovat to, co je v Kristově Srdci pro nás připravené.